

Naručitelj: REPUBLIKA HRVATSKA
SISAČKO - MOSLAVAČKA ŽUPANIJA
OPĆINA GVOZD

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GVOZD

Nositelj izrade :

OPĆINA GVOZD

Načelnik : Vlado Gabrić

Izvršitelj :

Županijski zavod za prostorno uređenje

Ravnatelj Zavoda : Zdenko Sešo, dipl.inž.građ.

Stručna koordinacija u ime Zavoda : Margita Malnar, dipl.inž.arh.

Stručni tim Zavoda : Margita Malnar, dipl.inž.arh.

Valentina Šerbec, dipl.inž.arh.

Novela Rimay, dipl.inž.arh.

Blanka Bobetko - Majstorović, dipl.inž.biol.

Zdenko Sešo, dipl.inž.građ.

Miljenko Ugarković, dipl.inž. biol.

SUGLASNOSTI I MIŠLJENJA

Jedinica lokalne samouprave:		OPĆINA GVOZD	
Naziv prostornog plana:		PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GVOZD	
Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Gvozd: «Službeni vjesnik» Općine Gvozd broj 20/03		Odluka Općinskog vijeća Općine Gvozd o donošenju Prostornog plana uređenja Općine Gvozd: «Službeni vjesnik» broj 34 od 12. studenog 2004. god.	
Javna rasprava je objavljena u «Večernjem listu» od 15.04.2003.		Javni uvid održan od: 22.04.2003. do: 22.05.2003.	
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave: M.P.		Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: ..... Josipa Čurković, dipl. oec.	
Suglasnosti na Plan : <ul style="list-style-type: none"> - Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko pravne poslove (prema članku 24. Zakona o prostornom uređenju "Narodne novine" br.30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) klasa:350-01/04-01/07, urbroj:2176-04-01/11-04 od 30.03.2004. god. - Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu (na temelju članka 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara "Narodne novine" br. 59/99 i 151/03), klasa: 612-08/04-01/1098, urbroj:532-10-2/2-04-2/BDB/SS od 05.07.2004. god. - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (prema članku 17. stavka 3. zakona o poljoprivrednom zemljištu ("Narodne novine" br. 66/01) klasa: 350-02/04-01/43, urbroj:525-02-V.B.M./04-03 od 08. rujna 2004. god. - Ministarstvo obrane, Uprava za materijalne resurse, služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša (temeljem članka 18. Zakona o obrani "Narodne novine" 33/02 i 58/02) klasa: 350-02/04-01/40, urbroj:512M3-020202-04-04 od 20. travnja 2004. god. 			
Pravna osoba/tijelo koje je izradilo Plan: <p style="text-align: center;">SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE</p>			
Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo Plan: M.P.		Odgovorna osoba: ..... Zdenko Sešo, dipl. inž. građ.	
Kordinator plana: Margita Malnar, dipl. inž.arh.			
Stručni tim u izradi plana: Zdenko Sešo, dipl. inž. građ. Margita Malnar, dipl. inž. arh. Blanka Bobetko-Majstorović, dipl.inž.biol.		Novela Rimay, dipl.inž.arh. Valentina Šerbec, dipl.inž.arh. Miljenko Ugarković, dipl. inž. biol.	
Pečat Općinskog vijeća: M.P.		Predsjednik Općinskog vijeća: ..... Danijela Dimić	
Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom ovjerava: ..... Josipa Čurković, dipl. oec.		Pečat nadležnog tijela: M.P.	

Sadržaj:

Uvod

I. OBRAZLOŽENJE

1. POLAZIŠTA

- 1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine Gvozd u odnosu na prostor i sustave Županije i Države
  - 1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru (tablica 1. i 2.)
  - 1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke
  - 1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova
  - 1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

- 2.1. Ciljevi prostornog razvoja Županijskog značaja
  - 2.1.1. Razvoj naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava
  - 2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora
  - 2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša
- 2.2. Ciljevi prostornog razvoja Općinskog značaja
  - 2.2.1. Demografski razvoj
  - 2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture
  - 2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture
  - 2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno – povijesnih cjelina
- 2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine Gvozd
  - 2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora
  - 2.3.2. Unapređenje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina
  - 2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

- 3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine Gvozd u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije
- 3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina
  - 3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)-tablica 3.
  - 3.2.2. Razvoj i uređenje prostora naselja - građevinska područja
  - 3.2.3. Razvoj i uređenje prostora izvan naselja
- 3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti
  - 3.3.1. Gospodarska namjena
  - 3.3.2. Društvene djelatnosti
- 3.4. Uvjeti korištenja uređenja i zaštite prostora
  - 3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline) - tablica 3.
  - 3.4.2. Zaštićena prirodna baština
  - 3.4.3. Zaštićena graditeljska baština

- 3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava
  - 3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, javne telekomunikacije, produktovodi)
  - 3.5.2. Elektroenergetski sustav
  - 3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)
- 3.6. Postupanje s otpadom
- 3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš
  - 3.7.1. Zrak
  - 3.7.2. Voda
  - 3.7.3. Tlo
  - 3.7.4. Buka i vibracije
  - 3.7.5. Ugroženi i degradirani prostori
  - 3.7.6. Smjernice za zaštitu okoliša
  - 3.7.7. Mjere zaštite od požara, elementarnih nepogoda, ratnih i drugih opasnosti

II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE PLANA

- 1. Uvjeti za određivanje namjena površina na području Općine Gvozd
- 2. Uvjeti za uređenje prostora
  - 2.1. Građevine od važnosti za Državu i Županiju
  - 2.2. Građevinska područja naselja
  - 2.3. Izgrađene strukture van naselja
- 3. Uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti
- 4. Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti
- 5. Uvjeti utvrđivanja koridora ili trasa i površina prometnih i drugih infrastrukturnih sustava
- 6. Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno - povijesnih cjelina
- 7. Postupanje s otpadom
- 8. Mjere sprečavanja nepovoljna utjecaja na okoliš
- 9. Mjere provedbe plana
  - 9.1. Obveza izrade prostornih planova
  - 9.2. Primjena posebnih razvojnih i drugih mjera
  - 9.3. Rekonstrukcija građevina čija je namjena protivna planiranoj namjeni

GRAFIČKI PRILOZI

- 1. Lovišta i uzgajališta divljači u Općini Gvozd
- 2. Minska situacija - Gvozd
- 3. Korištenje i namjena površina
- 4. Infrastrukturni sustavi
- 5. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora

UVOD

Obveza donošenja Prostornog plana uređenja Općine Gvozd kao temeljnog dokumenta prostornog uređenja ove Općine utvrđena je Zakonom o prostornom uređenju («Narodne novine» broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04).

Sukladno članku 23. Zakona o prostornom uređenju Prostorni plan uređenja Općine Gvozd utvrđuje uvjete za uređenje općinskog područja, određuje svrhovito korištenje i namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoliša te zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u Općini.

Plan sadrži osnove razvitka u prostoru, ciljeve prostornog uređenja, namjenu prostora, mjerila, smjernice, mjere i uvjete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora, te druge elemente od važnosti za područje Općine.

Sadržaj Prostornog plana uređenja Općine Gvozd određen je Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskog prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova («Narodne novine» broj 106/98, 39/04 i 45/04).

Ovim Planom detaljnije su razrađene i konkretizirane odredbe koje su proizišle kao obveza iz plana šireg područja - Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije, te su određeni drugi elementi koji su od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine Gvozd.

Tekstualni dio Plana sadrži obrazloženje i odredbe za provođenje. U tekstualnom obrazloženju je načinjena raščlamba i ocjena postojećeg stanja, određeni su ciljevi prostornog razvoja, te je na osnovu toga u planskom dijelu utvrđen koncept prostornog uređenja svih dijelova prostorno razvojne strukture za cjelovito područje Općine Gvozd.

Odredbama za provođenje određeni su uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora za sve namjene i zahvate planirane Prostornim planom uređenja Općine Gvozd.

Grafički dio Plana sadrži tri karografska prikaza na topografskoj karti u mj 1:25000 i građevinska područja utvrđena na katastarskom planu u mjerilu 1:5000.

U skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima prikupljeni su potrebni podaci i dokumentacija za potrebe izrade Prostornog plana uređenja Općine Gvozd.

Svoje dopise i podatke su dostavili:

1. MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA (dopis klasa: 612-07/01-35/0192; ur. broj: 531-06/2-2-AV-00-6 od 03. rujna 2001. god.
2. SISAČKO - MOSLAVAČKA ŽUPANIJA, URED ZA GOSPODARSTVO, Odsjek poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (dopisi: klasa:323-01/01-01/20; urbroj:2176-01-03-01-2 od 12.07.2001. klasa:310-17/01-01/03, ur. broj: 2176-01-02-01-2 od 24. listopada 2001. god.)
3. HRVATSKE ŠUME, Uprava šuma Karlovac, Šumarija Gvozd (dopis: ur.broj: GVO -600-01 od 28.01. 2000. god.
4. HP - HRVATSKA POŠTA d.d., Središte pošta Sisak (dopis broj 2-01-567/01 od 13. srpnja 2001.g.)
5. MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, Policijska uprava Sisačko - moslavačka, Odjel upravnih, inspekcijskih i poslova zaštite i spašavanja (dopis broj: 511-10-06/04-01-1632/2-01. 1/2 od 16. srpnja 2001.god.)
6. HRT - HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, Odašiljači i veze, Plansko - tehnološki odjel (dopis broj 608/01 ZL/BC od 18.07.2001. god.)
7. HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., DP "Elektra" Karlovac (dopis broj: 4/17-3669/01 od 16. 07.2001. god.)
8. HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., DP "Elektra" Sisak (dopis broj: 4018-13948/01-DC od 30.08.2001. god.)
9. DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA, Područni ured za katastar Sisak (dopisi: klasa: 015-07/01-01/4, ur. broj:541-04-01/2-01-2 od 17.07.2001, klasa:935-07/02-02/01; ur. broj: 541-04-08/2-02-3 od 01.02.2002. god. klasa: 932-02/02-01/02; urbroj: 541-04-01/2-02-02 od 19.12.2002. god.)
10. JANAF d.d., Služba Razvoj i investicije (dopis broj IV-323/01 od 17. srpnja 2001. god.)
11. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb (dopis klasa: 350-01/01-01/08, urbroj: 2176-03-01-4 od 02. kolovoza 2001. god.)
12. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu (dopis klasa: 602-01/01-01/14, urbroj: 2176-02-01-01-2 od 22. listopada 2001. god.)
13. HRVATSKE CESTE d.o.o., Sektor za razvoj, plan i projektiranje, odjel za razvoj i gospodarenje cestama (dopis ur. broj: 311-9044/1/01 od 30.07.2001.god.)
14. ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE (dopis klasa:340-01/01-05/132; ur. broj 2176-80-01-10-2 od 23. srpnja 2001. god.)
15. PLINA CRO d.o.o. ČLAN INA GRUPE (dopis broj: 722 DR od 20.07. 2001. god.)
16. HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save, Služba studijsko-razvojnih poslova (dopis klasa: 350-02/01-01/0016; urbroj:374-21-1-01-3 od 27. srpnja 2001. god.)
17. HT - HRVATSKI TELEKOM, TK centar Sisak (dopis broj: 3.18.-8150/01 od 28.08. 2001. god.)
18. MINISTARSTVO OBRANE, Sektor za gospodarenje, Uprava za graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-02/01-01/19, ur. broj: 512-M3-0202-01-4 od 01. kolovoza 2001. god.)
19. MINISTARSTVO KULTURE Uprava za zaštitu kulturne baštine , Konzervatorski odjel u Zagrebu – Konzervatorska podloga za Prostorni plan uređenja Općine Gvozd

I. OBRAZLOŽENJE

1. POLAZIŠTA

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE GVOZD U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru (tablica 1. i 2.)

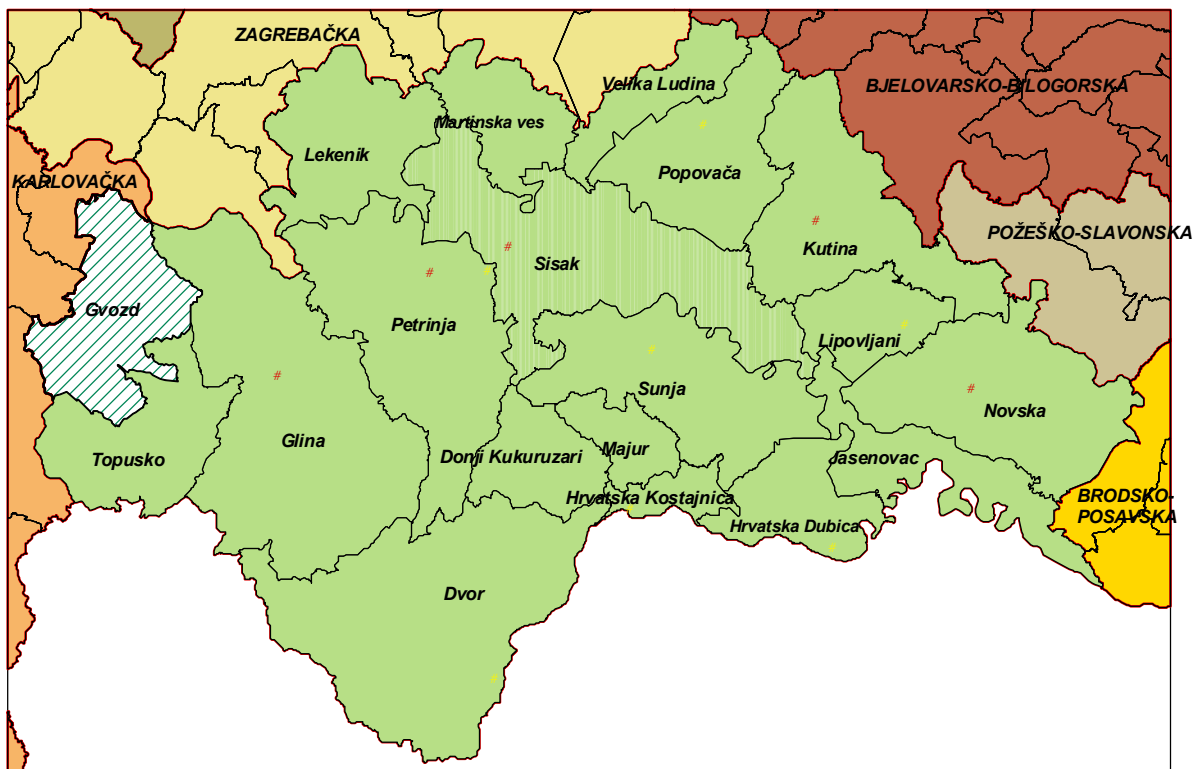
1.1.1.1. Teritorijalni obuhvat

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98) određeno je da je Općina Gvozd u sastavu Sisačko-moslavačke županije.

U sastav Općine Gvozd ulazi ukupno 19 naselja, a to su:

Blatuša, Bović, Brnjavac, Crevarska Strana, Čremušnica, Dugo Selo, Golinja, Gornja Čemernica, Gornja Trstenica, Gvozd, Kirin, Kozarac, Ostrožin, Pješčanica, Podgorje, Slavsko Polje, Stipan, Šljivovac i Trepča.

Općina Gvozd je područje disperznog tipa naseljenosti, a niti jedno naselje u Općini Gvozd se ne smatra gradom.

Položaj Općine Gvozd u Sisačko- moslavačkoj županiji

Općina Gvozd na zapadu i sjeveru graniči s Karlovačkom županijom (Općina Lasinja, Grad Karlovac, Općina Vojnić), na sjeveroistoku sa Zagrebačkom županijom (Općina Pokupsko), na istoku s Općinom Glina, a na jugu i jugoistoku s Općinom Topusko.

U ranijim povijesnim političko - teritorijalnim podjelama administrativni ustroj na području Sisačko - moslavačke županije bio je znatno drugačiji od današnjeg.

Sadašnji teritorij Općine Gvozd je bio u sastavu Općine Vrginmost unutar koje su bile i današnje općine Topusko i Lasinja.

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 90/92, 2/93, 58/93 i 90/93) utvrđeno je osnivanje Županije sisačko - moslavačke u čijem sastavu su bile sljedeće jedinice lokalne samouprave :

- 5 gradova : Sisak, Ivanić Grad, Kutina, Novska i Petrinja
- 10 općina izvan Kotara Glina : Jabukovac, Jasenovac, Kloštar-Ivanić, Križ, Lekenik, Lipovljani, Martinska Ves, Popovača, Sunja i Velika Ludina i
- 14 općina unutar Kotara Glina : Divuša, Donji Kukuruzari, Dvor, Glina, Gornji Klasnić, Gvozdansko, Hrvatska Dubica, Hrvatska Kostajnica, Lasinja, Mečenčani, Topusko, Utolica, Vojnić i Vrginmost.

Izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98) došlo je do sljedećih promjena teritorijalnog ustroja na području Sisačko-moslavačke županije:

- ukinut je Kotar Glina,
- Glina i Hrvatska Kostajnica dobivaju status gradova,
- ukinute su općine: Gornji Klasnić, Gvozdansko, Divuša, Utolica, Jabukovac
- izmijenjen je teritorijalni obuhvat nekih općina pa je tako broj naselja Općine Gvozd sa 24 smanjen na 19. Iz prijašnjeg obuhvata Općine izuzeta su naselja : Batinova Kosa, Bukovica, Crni Potok, Donja Čemernica, Katinovac, Malička, Pecka, Perna i Vorkapić, a dodana su naselja: Čremušnica, Dugo selo, Golinja i Trepča.
- Grad Ivanić-Grad, te općine Križ i Kloštar Ivanić pripojene su Zagrebačkoj županiji,
- općine Vojnić i Lasinja pripojene su Karlovačkoj županiji.

Naselja u Općini Gvozd

1.1.1.2. Numerički pokazatelji

Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskog prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova («Narodne novine» broj 106/98, 39/04 i 45/04) propisano je da se osnovni podaci o stanju u prostoru (površine općina, broj stanovnika, stanova, kućanstava i dr.) prikažu tablicama 1. i 2. radi lakše usporedbe pojedinih prostora.

Tablica 1.

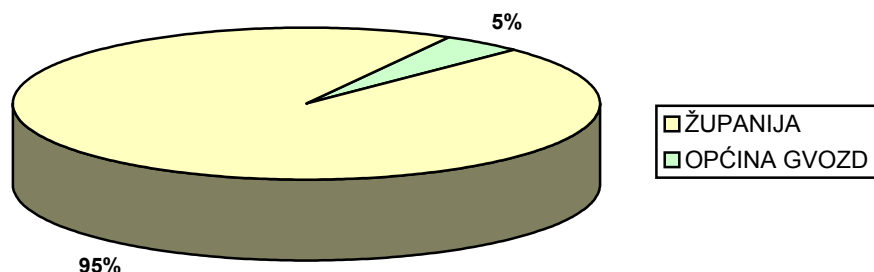
OPĆINA GVOZD	Površina		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		Gustoća naseljenosti 2001. god. broj stan / km ²
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	
OPĆINA GVOZD UKUPNO	212,1	100	8082	100	3779	100	3167	100	2101	100	2616	1547	17,81
Blatuša	22,65	10,68	558	6,9	285	7,5	206	6,5	157	7,5	164	103	12,57
Bović	7,13	3,36	313	3,9	150	4,0	159	5,0	112	5,3	106	66	21,04
Brnjavac	6,06	2,86	216	2,7	87	2,3	67	2,1	66	3,1	59	32	14,36
Crevarska Strana	12,69	5,98	425	5,3	262	7,0	166	5,2	126	6,0	125	92	20,65
Čremušnica	7,50	3,54	390	4,8	85	2,2	141	4,4	65	3,1	109	38	11,33
Dugo Selo	21,24	10,01	385	4,8	64	1,7	164	5,2	57	2,7	131	36	3,01
Golinja	6,58	3,10	270	3,3	65	1,7	97	3,1	58	2,8	86	36	9,87
Gornja Čemernica	9,15	4,31	437	5,4	232	6,1	154	4,9	114	5,4	122	80	25,36
Gornja Trstenica	14,34	6,76	299	3,7	102	2,7	154	4,9	72	3,4	105	41	7,11
Gvozd	4,67	2,20	1570	19,4	1303	34,5	581	18,3	532	25,3	563	507	279,01
Kirin	14,86	7,01	320	4,0	56	1,5	122	3,9	39	1,9	105	30	3,77
Kozarac	10,09	4,76	291	3,6	166	4,5	107	3,4	91	4,3	89	56	16,45
Ostrožin	17,57	8,28	393	4,9	64	1,7	161	5,1	77	3,7	132	33	3,64
Pješčanica	18,76	8,85	661	8,2	222	5,9	253	8,0	130	6,2	196	98	11,83
Podgorje	6,14	2,89	283	3,5	178	4,7	96	3,0	78	3,7	88	66	28,99
Slavsko Polje	17,45	8,23	752	9,3	375	9,9	310	9,8	249	11,9	252	183	21,49
Stipan	7,14	3,37	228	2,8	41	1,0	120	3,8	39	1,9	88	24	5,74
Šljivovac	4,80	2,26	169	2,0	33	0,9	70	2,2	30	1,4	57	19	6,87
Trepča	3,28	1,55	122	1,5	9	0,2	39	1,2	9	0,4	39	7	2,74

OPĆINA GVOZD	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
			Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
	km ²	udio u površini Općine (%)	broj	%	broj	%	broj stan / km ²	broj stan / km ²
PODRUČJE OPĆINE								
OBALNO	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALNO	212,1	100	8082	100	3779	100	38,05	17,81
OSTALO	-	-	-	-	-	-	-	-
OPĆINA GVOZD								
Ukupno	212,1	100	8082	100	3779	100	38,05	17,81

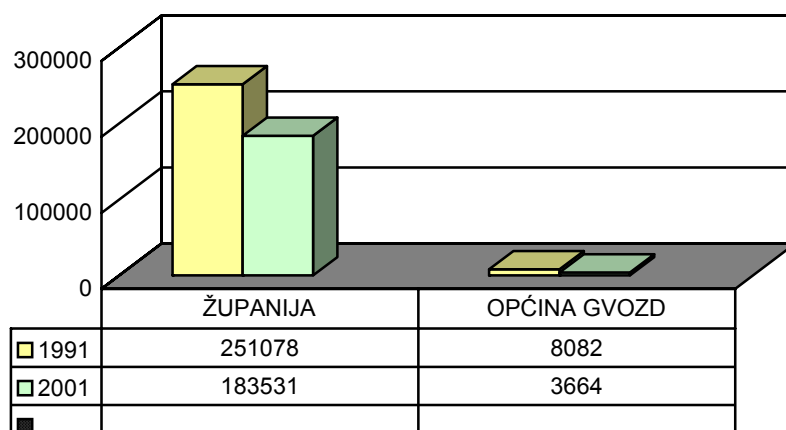
Tablica 2.

Površina Općine Gvozd iznosi 212,1 km², te zauzima približno 5% teritorija Sisačko – moslavačke županije.

Odnos teritorija Sisačko-moslavačke županije i Općine Gvozd

Na prostoru Općine Gvozd, prema popisu stanovništva iz 1991. godine¹, živjelo je 8082 stalnih stanovnika. Gustoća naseljenosti iznosila je 38,05 stanovnika na četvorni kilometar, što je bilo znatno manje od prosjeka gustoće naseljenosti Sisačko - moslavačke županije koja je iznosila 56,26 st/km².

Prikaz udjela stanovništva Općine Gvozd u odnosu na ukupno stanovništvo Sisačko - moslavačke županije

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2001. godine ukupni broj stanovnika u Županiji je 185 387, dok je ukupan broj stanovnika u Općini Gvozd 3779.

Stanovništvo u Općini Gvozd se kroz zadnjih deset godina smanjilo za 4303 stanovnika, odnosno za 53,24 % dok se u Županiji broj stanovnika smanjio za 26,24%.

Prema tim podacima gustoća stanovništva na području Županije iznosi 41,53 stanovnika na četvorni kilometar, dok je gustoća stanovništva u Općini Gvozd znatno manja i iznosi svega 17,81 % stanovnika na četvorni kilometar.

¹ "Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gospodarstava 31. ožujak 1991. godine", Državni zavod za statistiku, Zagreb, 1992. godine

1.1.1.3. Očuvani povijesni oblici naseljenosti i toponimi²

Na širem području Banovine, Korduna i Karlovačkog Pokuplja kao krajobraznih regija kojima pripada područje općine Gvozd, a čiji toponim potječe s ovog područja, do danas su očuvani povijesni oblici naseljenosti, čije nastajanje i kontinuitet možemo pratiti od srednjeg vijeka: sela, starih gradova (Kirin, Bović, Ostrožin), samostana (V.Petrovac).

Na području Karlovačkog Pokuplja se u ranom srednjem vijeku tijekom 8. i 9.st. sukobljavaju interesi onovremenih svjetskih političkih i vojnih sila: Franačkog carstva, Zapada i Bizanta - nasljednika Istočnog rimskog carstva. Budući da su i krajevi u porječju Kupe, bili u najranije doba crkvene povijesti pod vlašću Akvilejske patrijaršije, može se pretpostaviti da je pokršćavanje Hrvata stiglo sa Zapada s franačkim utjecajem. U vrijeme franačke vladavine, javljao se i otpor naroda koji se odigrao pod vodstvom Ljudevita Posavskog.

Kralj Petar Svačić se s Mađarima za hrvatsko prijestolje sukobio negdje na području između Kupe i Petrove gore. Stari mađarski kroničari bilježe da se od tog vremena gora Gvozd počela nazivati Petrovim gvozdom (gorom). Na Petrovoj gori očuvani su i toponimi: Veliki i Mali Petrovac, Mađar, Mađarev most, Petrova Poljana, Kraljev grob, zapisani u povijesnoj memoriji, a podsjećaju na spomenute događaje.

U tom vremenu u okviru podjele na stare hrvatske župe, ovo je područje pripadalo pod staru Goričku župu. Neki povjesničari smatraju da je sjedište imala u starom gradu Stjeničnjaku. Već od 12. st. pisani dokumenti bilježe imena župana stare Goričke župe: to su bili članovi obitelji kneza Goričkih, kasnije poznatih kao feudalni rod knezova Babonića, prvi feudalni gosodari Steničnjaka. Nakon 13. st. Babonići postaju gospodari Karlovačkog Pokuplja. U njihovoj su vlasti između ostalog i krajevi oko Steničnjaka.

Osnivanje Zagrebačke biskupije godine 1094. god i popis župa iz 1334. god. govore o crkvama i na ovom području: Navode se crkva Svih Svetih u Zlatu, zapravo u Zlatskom polju, a to je danas Slavsko Polje, sjeverno od Petrovca na Petrovoj gori, gdje je početkom 14.st. bio podignut pavlinski samostan.

Provalom Turaka u 16. st na ovo područje neki su kontinuiteti prekinuti, a stanovništvo se iselilo. Tako je prekinut i kontinuitet župe, sela se napuštaju jer stanovnici odlaze u sigurnije krajeve. Javljaju su se novi građevni oblici u vidu utvrda i kaštela za smještaj vojnih posada. U pravilu se nastavljaju na srednjovjekovne lokalitete i preuređuju ili ponovo izgrađuju za nove načine i tehnike ratovanja. Neki od njih su ostali bez svoje izvorne namjene i propali, očuvani samo u vidu arheoloških nalaza kao što su srednjovjekovni gradovi i kašteli. Na karti Valvazora iz 1689.st. prostor omeđen tokovima rijeka Kupe, Korane i Gline označen je kao opustošen «totus tractatus vastatus».

U tom razdoblju dolazi i do vala naseljavanja ovog područja vlaškim stanovništvom, koje je orijentirano pretežito na stočarstvo.

Najveći broj sela srednjovjekovnog porijekla, nastavio je razvoj, a u okvirima svojih povijesnih jezgri očuvali su prostornu organizaciju i građevnu strukturu ranijih razdoblja. Uz ponovo naseljavanje sela počinje i gradnja pravoslavnih crkava: u Boviću je crkva Vaskrsenja Hristova sagrađena 1735. god., u Blatuši, crkva sv.Nikole građena je 1930.god.vjerojatno na mjestu starije, u Kirinu crkva Sv. apostola Petra i Pavla građena je

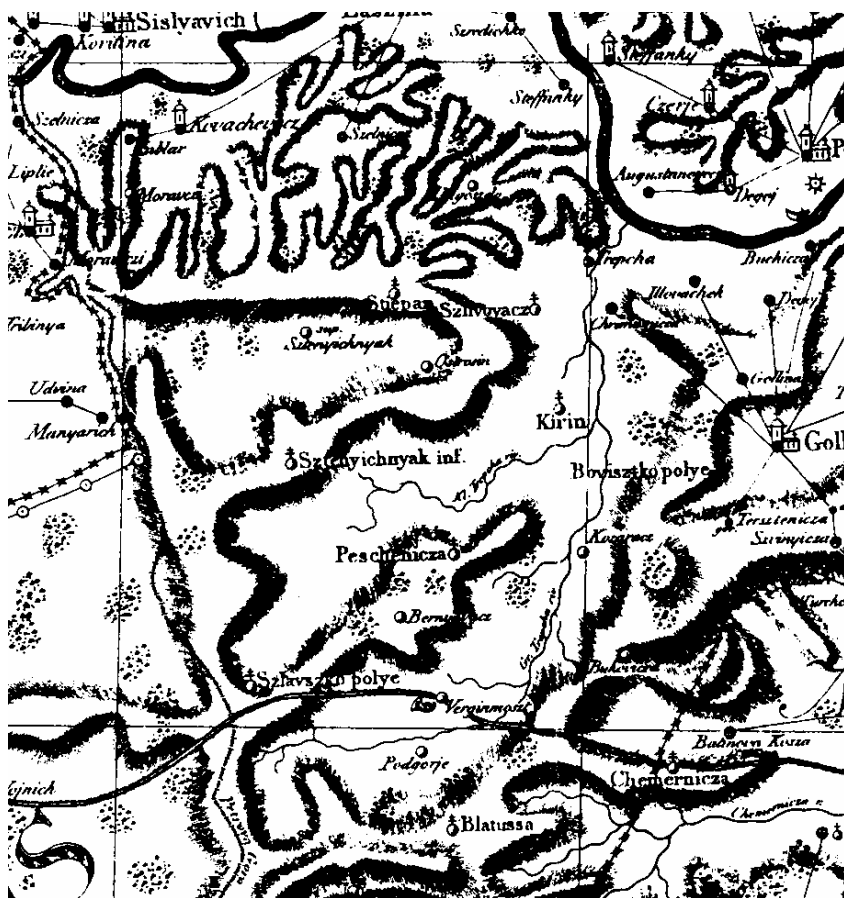
² Izvod iz Konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja Općine Gvozd, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, 2001. god.

1742.god., u Stipanu crkva Preobraženja Hristova građena je 1873., u Čemernici crkva posvećena Sv.ocu Nikolaju, a u Gvozdju je crkva sagrađena 1763. godine.

Izvod s karte Parte della Schiavinia autora da Vignole iz 1690.god.

Prema karti Mappa Dioecesis Zagrebiensis iz 1828.god., dobivamo sliku naseljenosti područja koje danas pripada općini Gvozd. Sela u kojima se nalaze parohijalne (župne) crkve su: Blatuša, Čemernica, Kirin, Slavsko Polje, Stjepan, Šljivovac, a sela bez crkvi su: Gvozd, Podgorje, Bukovica, Batinova Kosa, Bovičko Polje, Peščenica, Kozarac, Ostrožin, Trepča, Čremušnica.

Izvod s karte Mappa Dioecesis Zagrebiensis iz 1828.god.

Na žalost tijekom drugog svjetskog rata stradala su gotovo sva naselja na području današnje općine Gvozd. Kuće i gospodarske zgrade koje su bile građene od drva, spaljene su, a stanovnici grade nove još u vrijeme rata ili neposredno nakon njega, u istim graditeljskim oblicima i tehnici.

Na području Općine osim naselja Gvozd, ranije Vrginmost, nijedno se naselje nije izdvojilo iz statusa ruralnog. Nakon drugog svjetskog rata Gvozd se razvio u upravno i administrativno središte.

Pod pojmom povijesne ili tradicionalne cjeline podrazumijeva se svaka grupacija građevina i prostora u gradskoj ili seoskoj sredini, čija se vrijednost priznaje s arheološkog, arhitektonskog, povijesnog, estetskog, etnološkog i sociokulturnog stanovišta.

Prepoznavanje i vrednovanje naselja kao dijela naseobinske baštine sastoji se u analizi njegovih činitelja: prostora u kojem je smješteno, volumena naselja i njegove matrice, te pripadajuće građevne strukture. Ishodište valorizacije zasnovano je na temeljnoj odrednici njegova povijesnog kontinuiteta, te integralnom ispreplitanju prirodnih i antropogenih vrijednosti.

Stajalište da je arhitektonski spomenik bilo koje vrste i značenja nedjeljivo povezan s neposrednom okolinom, a time i širim prostorom, odnosi se i na naselja. Uspostavljene metode, parametri i kriteriji vrednovanja sagledavaju povijesno naselje u njegovoj složenosti, a temelje se na valorizaciji:

- prostornih, geomorfoloških, pejzažnih i estetskih obilježja lokacije naselja, i međusobno uspostavljenih odnosa naselja i pripadajućeg krajolika
- volumena naselja, prostornog koncepta i njegove povijesne matrice naselja, prostornih i morfoloških obilježja, dominantni i vertikala, ekspozicije i panorame, zaokruženosti slike naselja
- pripadajuće građevne strukture, kulturno povijesne i etnološke vrijednosti, te stupnja očuvanosti povijesne arhitektonske strukture, njenog mjerila, oblikovanja i materijala završne obrade, kao i na zastupljenost pojedinačnih objekata visoke kulturno povijesne vrijednosti.

U analizi naselja važan su izvor podataka svi kartografski i grafički prikazi te kazivanja mještana na terenu. Veliki značaj imaju karte 1. katastarske izmjere ovog područja iz god.1861, koje nam pružaju podatke o veličini i prostornoj organizaciji naselja (matrici) ali i načinu izgradnje na svakoj parceli.

Važan instrument identifikacije morfoloških i estetskih vrijednosti naselja su analize karakterističnih vizura. Analize formi i struktura sagledavaju naselje i krajolik kojim je okruženo, kao jedinstveno djelo i upućuju na potrebu očuvanja tih vrijednosti.

Područje općine Gvozd je zbog vrlo rijetke gustoće naselja, slabe cestovne povezanosti i ekstenzivne poljoprivrede očuvalo visoke vrijednosti prirodnog krajolika. Seoska naselja po tipu su rastresita, sastavljena od više zaselaka, koji su u pravilu smješteni na blagim padinama. U dolinama potoka uz ceste smještene su seoske vodenice, od kojih je očuvano još nekoliko.

Specifičnost prostora su i groblja, relativno mala, smještena izvan naselja, na padini, u blizini šume. Neka još imaju očuvane drvene ili željezne križeve oblikovane u prvoj polovici 20. stoljeća.

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Geoprometni položaj

Općina Gvozd je smještena u južnom dijelu Središnje Hrvatske u Sisačko-moslavačkoj županiji. Državnom cestom D-6 koja ide u pravcu zapad – istok relativno je dobro povezana sa Siskom kao županijskim središtem i Karlovcem, središtem susjedne županije.

Značajna je i povezanost prema sjeveru sa smjerom Gvozd – Lasinja – Pisarovina – Zagreb.

U smjeru istok – zapad kroz općinsko središte prolazi i željeznička pruga drugog reda. Tijekom rata pruga je zapuštena i trenutačno nije u upotrebi.

1.1.2.2. Geološke značajke³

Jugozapadni i zapadni dio Općine Gvozd definiraju Petrova gora i plitki krš s kanjonima. Najveći dio prostora Općine Gvozd čini pobrđe s visinama oko 200 metara nadmorske visine, a samo vrhovi Petrove gore dosežu visinu od cca 500 metara n.m. Prostorna okosnica ovog prostora je dolina rijeke Trepče.

Geološki promatrano na prostoru Općine Gvozd se pojavljuju :

- naslage kvartarne starosti u predjelu uz rijeku Kupu, te dijelom u dolini Trepče,
- neogene naslage prevladavaju u cijelom središnjem dijelu Općine sjeverno od Gvozda,
- jezgra Petrove Gore pripada karbonu što znači da se radi o geološki starijoj formaciji,
- na istočnim pristrancima Petrove gore u geološkoj građi prevladavaju formacije trijaskne starosti.

Prostor Općine Gvozd spada u dva slivna područja i to rijeke Kupe u koju vode odvodi vodotok Trepča i Gline u koju vodu s južnog dijela Općine odvođe uglavnom vodotoci Čemernica i Perna.

Relativno velika količina padalina utjecala je na razvoj ispranih, dosta neplodnih tala.

1.1.2.3. Pedološke značajke⁴

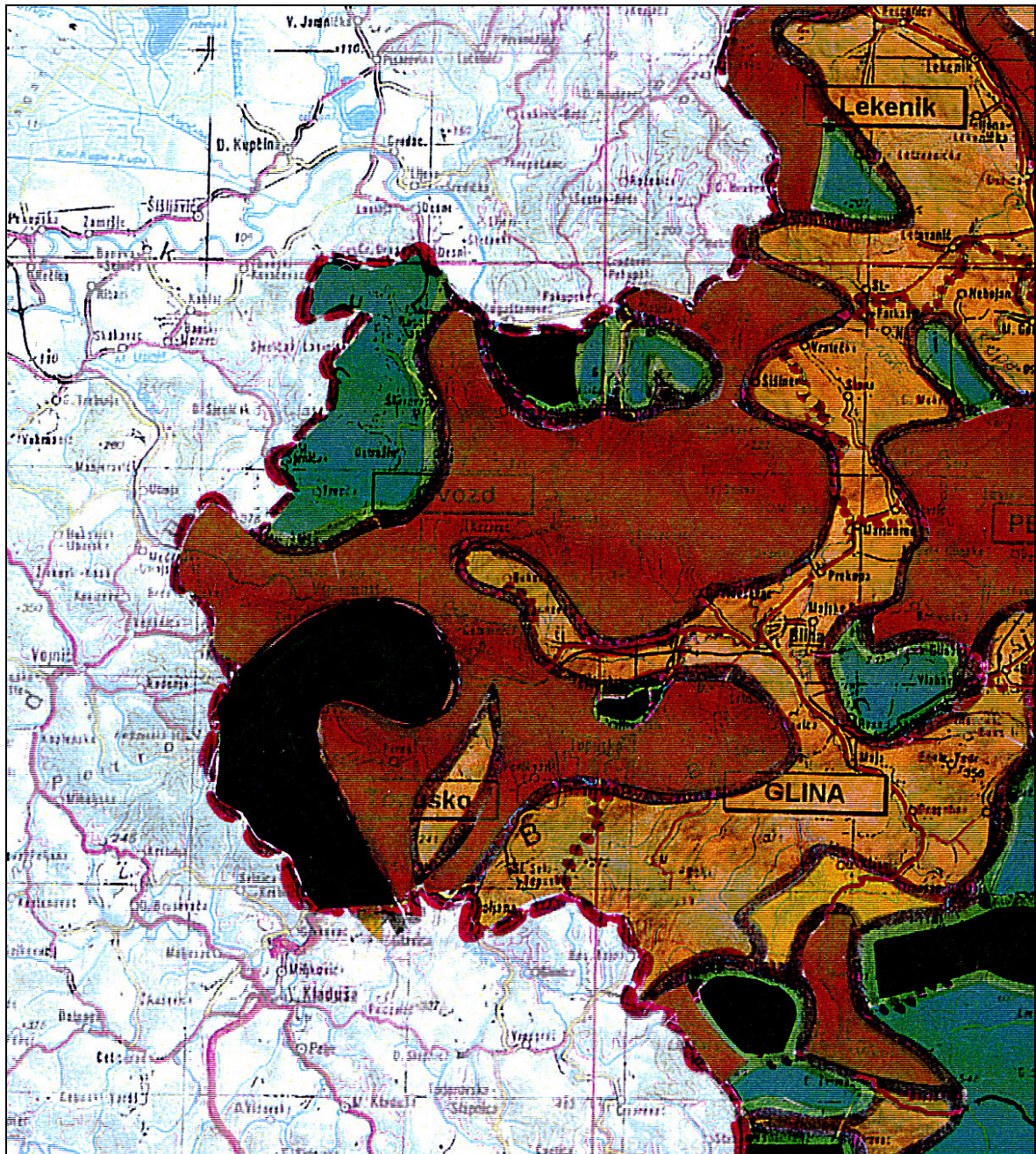
Pedološke karte obuhvaćaju pet kategorija razvrstanih prema pogodnostima za korištenje i određenim uvjetima ograničenja.

Na području Općine Gvozd najzastupljenija je treća kategorija tla, zatim IV. i V. kategorija tla, a najmanje su zastupljena tla I. i II. kategorije.

³ Izvod iz Prostornog plana – programatska osnova ("AR-59", Zagreb, 1977. god.)

⁴ Izvod iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije

**Pedoeколоška karta za područje
Općine Gvozdo**

I. kategorija tala nosi bonitetni broj 65. To su tla vrlo dobrih fizikalnih i kemijskih svojstava. Ograničenja su neznatna (dijelom vodni režim i reljef a dijelom ograničenje kemijskih sredstava koja bi mogla ugroziti podzemni akvatorij). Pogodna su za uzgoj svih kultura kojima odgovara podneblje. Zbog takvih svojstava ova kategorija je izdvojena i u osnovnoj sintezi prirodnih sustava zbog prijedloga za osnovnu namjenu površina. To znači da površine u toj kategoriji tla treba koristiti isključivo za poljodjelstvo, a samo izuzetno za neke druge namjene.

II. kategorija tala (bonitetni broj 64-61) su također dobrih fizikalnih i kemijskih svojstava: duboka, pretežno ravnog reljefa. Izbor kultura je zbog utjecaja podzemnih i poplavnih voda ograničen vodnim režimom. Korištenje ove kategorije tla trebalo bi također usmjeriti gotovo isključivo na poljodjelstvo, naročito nakon melioracije.

III. kategoriju tala (bonitetni broj 60-56) označava neujednačenost pedokartografskih jedinica. Ova kategorija je disperzno razmještena po cijelom prostoru Županije ali najviše u nizinskom dijelu. Relativno veliki udio ove kategorije opravdava daljnji detaljni rad na određivanju podobnosti ili prijedloga korištenja što zahtijeva prije svega dodatnu izradbu detaljnih pedoloških karata, kako bi se utvrdile točne namjene za većinu tipova tala u ovoj kategoriji, jer bi same melioracije dale slabe rezultate.

Težak mehanički sastav tla ove kategorije ograničava poljoprivrednu proizvodnju što znači da se ne isplati usmjerenje na intenzivnu proizvodnju pa bi osnovna namjena bila: ekstenzivno poljodjelstvo.

Neujednačenost je svojstvo i **IV. kategorije** (bonitetni broj 50-55) koja se uglavnom poklapa s područjima pokrivenim šumom. Posebna ograničenja mogu se smatrati da su sljedeća: velika raznolikost, skeletnost (i do 30% kamena i šljunka), nepovoljna kemijska svojstva (pretežito kisela tla što je opet veoma pogodno za razvoj pitomog kestena) i slaba dreniranost.

Budući da se u tim dijelovima Općine razvijaju najkvalitetnije šume pitomog kestena u Hrvatskoj, ograničenje za brojne mogućnosti korištenja za neke druge kulture ili namjene ove kategorije tla (kiselost) pokazuje se, kao pogodnost za uzgoj pitomog kestena. Ovaj primjer rječito govori o potrebi preispitivanja određenih ograničenja, jer nešto što je nepodobno za veći dio namjena može biti veoma podobno za neku određenu namjenu. Potreba uspostavljanja određenih odnosa između planiranih namjena i stvarnih prirodnih uvjeta, na način, da se postigne pozitivna ravnoteža, jedna je od primarnih vrijednosti u korištenju prirodne osnove za sam prostorni plan.

V. kategoriju tala (bonitetni broj 50) određuju trajna ograničenja u dubini, skeletnosti i reljefu. Namjena u korištenju je usmjerena pretežno na šumarstvo uz približnu procjenu do 15% za poljodjelstvo (livade i stočarstvo).

U sveukupnoj sintezi temeljem prirodne osnove zbirno se razlikuju 3 osnovne kategorije:

- I. kategorija	- visoke pogodnosti za poljodjelstvo
- II. i III. kategorija	- uvjetno pogodne za poljodjelstvo
- IV. i V. kategorija	- samo djelomično pogodna za poljodjelstvo, a uglavnom ih treba tretirati kao šumska tla.

Prema procjeni pogodnosti tala Namjenske pedološke karte⁵ na području Općine Gvozd, prema stupnju i vrsti ograničenja za obradu, izdvojena su tri osnovna stupnja pogodnosti:

1. **P-2** – umjereno ograničeno obradiva tla,
2. **P-3** – ograničeno obradiva tla,
3. **N-1** – tla privremeno nepogodna za obradu.

Podklase pogodnosti i nepogodnosti određene su vrstama i intenzitetom ograničenja kako slijedi:

Dreniranost

dr₀ – slaba
dr₁ – vrlo slaba
dr₂ – ekscesivna

Nagib terena

n > 15 i/ ili 30%

Skeletnost

sk₁ > 50% skeleta
sk₂ < 50% skeleta

Višak vode

pv – poplavne vode
su – trajno pod vodom
v – stagnirajuće površinske vode
V – visoka razina podzemne vode

Stupanj osjetljivosti prema kemijski polutantima (p)

p₁ – slaba osjetljivost
p₂ – umjerena osjetljivost
p₃ – jaka osjetljivost

Dubina tla

du₁ ≤ 30 cm
du₂ ≤ 60 cm

Kiselost tla (k)

k < 5,5 pH u vodi

Vertičnost

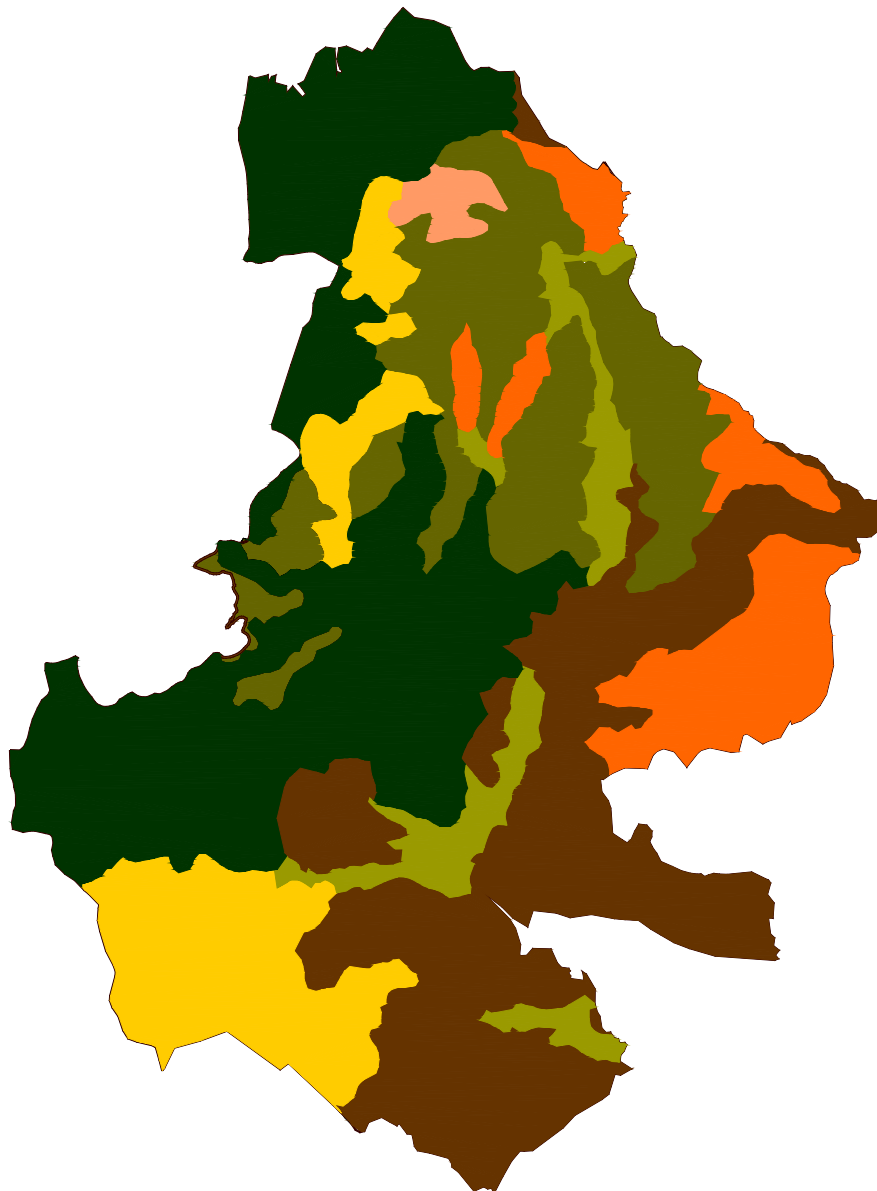
vt > 30% gline

Prema rezultatima procjene pogodnosti tala, na području Općine Gvozd imamo jednu podklasu kod umjereno ograničenih obradivih tala, pet podklasa kod ograničeno obradivih tala i jednu podklasu tala privremeno nepogodnih za obradu:

Procjena pogodnosti tala za obradu u Općini Topusko

Red pogodnosti	Klasa pogodnosti (stupanj)	Podklasa pogodnosti (glavne vrste ograničenja)	Pripadajuće sistematske jedinice
P pogodno za obradu	P-2 umjereno ograničena obradiva tla	dr ₀ , p ₁	lesivirano na laporu pseudoglejno
		v, dr ₀ , n, p ₃	pseudoglej obronačni
	P-3 ograničena obradiva tla	k, sk ₂ , p ₃	kiselo smeđe na klastitima
		n, k, p ₃	kiselo smeđe na praporu
		vt, n, p ₁	smolnica na laporu i mekom vapnencu
	n, du ₂ , p ₁	rendzina na laporu ili mekim vapnencima	
N nepogodno za obradu	N-1 privremeno nepogodno za obradu	v, V, dr ₁ , p ₃	močvarno glejno

⁵ Namjenska pedološka karta MJ 1:300 000, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedologiju, Zagreb 1996

- N-1, Vv, dr1, p3 – šume , oranice i travnjaci
- P-3, n, k, p3 – šume
- P-2, dr0, p1 – oranice
- P-3, k, sk2, p3 – oranice i šume
- P-3, v, dr0, n, p3 – šume i oranice
- P-3, vt, np1- oranice i vinogradi
- P-3, n, du2, p1 – vinogradi, oranice i šume

**Procjena pogodnosti tla za obradu na području Općine Gvozđ,
te način korištenja**

1.1.2.4. Seizmotektonske značajke

Seizmičnost terena je uglavnom 7⁰MCS. Potresi do 8⁰ MCS ljestvice mogući su u nestabilnom području u sjevernom rubnom dijelu Općine (dolina Kupe), te u rubnom južnom i jugoistočnom dijelu Općine.

Na seizmički najaktivnije pravce u zonama rasjeda neposredno se nadovezuju pojave klizišta, te mogućnost stvaranja većih odrona i erozija stijena. Ograničenje ili zahtjev za posebnim pojačanim uvjetima gradnje odnosi se i na planiranje cesta ili infrastrukturnih koridora koji su locirani u zone ili pravce određene kao područja najjačih mogućih stupnjeva potresa ili najveće magnitude. Posebno treba ukazati na potencijalna žarišta i mogućnost pojava većih odrona i erozije stijena jer je realno očekivati da takve pojave dijelom mogu biti izazvane i dodatnom nesmotrenom aktivnošću čovjeka (za razliku od potresa na koji nije moguće utjecati pa takve pojave moramo tretirati kao višu silu).

Erozija je također nepovoljni pokazatelj kojeg treba prepoznati na razini prostornog plana kako bi se mogli utvrditi opći uvjeti i prijedlozi za zaustavljanje ili daljnje sprječavanje kako već započetih ili odmaklih erozivnih procesa tako i spriječilo stvaranje takovih procesa u samom početku. Za takav slučaj znakoviti su predjeli koji sadrže stijene pretežno nestabilne u prirodnim uvjetima, a pri djelatnosti čovjeka najvećim dijelom nestabilne. Postojeći šumski pokrov koji se razvija na takvim područjima dobiva dodatnu zaštitnu funkciju protuerozivnih šuma. Erozijska označava jednu od najnegativnijih pojava u ukupnom prirodnom metabolizmu ekološko - biološke strukture prirodne osnove, što uvjetuje potrebu utvrđivanja osnovne strategije ponašanja u prostoru kako bi se u budućim namjenama korištenja izbjeglo daljnje pogoršanje situacije.

1.1.2.5. Obilježja podneblja

Na ovom području prevladava kontinentalna klima Panonske nizine, koja je pod blagim utjecajem mediteranske klime sjevernog Jadrana.

Padalina ima tijekom cijele godine (do 1400 mm), a izraženije su početkom ljeta i krajem jeseni.

Padaline su djelomično utjecale na razvoj dosta neplodnih, ispranih tala.

1.1.2.6. Vegetacija

Dobar dio Općine Gvozd (cca 5470 ha odnosno 26 %) je pokriven je šumskom vegetacijom.

Većim dijelom šumskog zemljišta na području Općine Gvozd, gospodari Šumarija Gvozd (sa 3640,39 ha), a ostalo su privatne šume.

Šumsko zemljište je podijeljeno u četiri gospodarske jedinice:

Gospodarska jedinica «Petrova Gora – Bistra» obuhvaća ukupnu površinu od 1233,87 ha, a od toga je 896,45 ha na području Općine Gvozd.

U ovoj gospodarskoj jedinici prevladava brdska bukova šuma s mrtvom koprivom (72,5% površine), šuma kitnjaka i običnog kestena (15,7% površine), ilirska šuma hrasta kitnjaka i običnog graba (8,7% površine). Manje površine zauzimaju bukova šuma s mrtvom koprivom, bukova šuma s bekicom i šuma crne johe s drhtavim šašem.

Gospodarska jedinica «Kozarac» cijelom svojom površinom od 1491,79 ha je smještena na području Općine Gvozd.

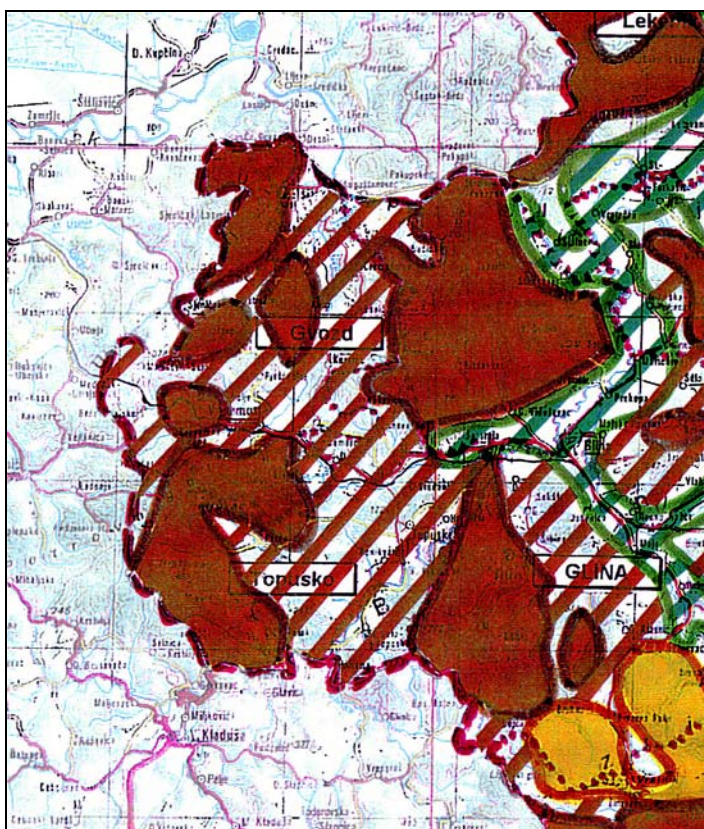
U njoj prevladava brdska šuma bukve s mrtvom koprivom (55,6% ukupne površine), ilirska šuma hrasta kitnjaka i običnog graba (39,7% ukupne površine), šuma kitnjaka i cera s urodocom (2,5% ukupne površine), a manje su zastupljene bukova šuma s bekicom i šuma kitnjaka i pitomog kestena.

Gospodarska jedinica «Trepča» ukupne je površine 2318,97 ha, a od toga je 760,93 ha na području Općine Gvozd.

Najzastupljenija je brdska šuma bukve s mrtvom koprivom (51,2% ukupne površine), zatim bukova šuma s bekicom (28,1% ukupne površine), šuma kitnjaka i pitomog kestena (10,7% površine), ilirska šuma hrasta kitnjaka i običnog graba (6,8% površine) i šuma kitnjaka s bekicom (3,2% ukupne površine).

Gospodarska jedinica «Kremešnica» obuhvaća površinu od 1285,48 ha, a od toga je 491,22 ha na području Općine Gvozd.

Na području ove gospodarske jedinice nalaze se sljedeće šumske zajednice: šuma kitnjaka i pitomog kestena, šume kitnjaka i običnog graba, šume kitnjaka i običnog graba s bukvom, šuma kitnjaka s urodocom, šuma kitnjaka sa šašem i brdska šuma bukve.

KLIMATSKO - ZONSKA VEGETACIJSKA PODRUČJA - pretpostavljena prirodna vegetacija -	
	NIZI GORSKI POJAS PODRUČJE BUKOVIH ŠUMA
	BRDSKI POJAS : PODRUČJE ŠUME HRASTA KITNJAKA, KESTENA I OBIČNOG GRABA
	BRDSKI POJAS : PAŠNJACI, TRAVNJACI I LIVADE, TE RAZLIČITE VRSTE POLJOPR. KULTURA
	NIZINSKI POJAS I DOLINE : POPLAVNE I MOČVARNE ŠUME HRASTA LUŽNJAKA, JASENA, JOHE, TOPOLA I VRBA
	NIZINSKI POJAS I DOLINE : VLAŽNI I MOČVARNI TRAVNJACI, TRSTICI I RAZLIČITE VRSTE POLJOPR. KULTURA

Klimatsko - zonska vegetacijska područja Općine Gvozd⁶

⁶ Izvod iz Prostornog plana Sisačko - moslavačke županije

1.1.2.7. Način korištenja zemljišta

Na području Općine Gvozd u pogledu korištenja prostora prevladavaju poljoprivredne površine koje zauzimaju cca 66%, dok na šumske površine otpada oko 29% površina.

Poljoprivredne površine su raspoređene najviše u središnjem dijelu Općine, u cijeloj dužini od sjevera prema jugu u dolini Trepče, dok su šumske površine raspoređene rubnim dijelovima Općine. Najveće šumske površine su u zapadnom dijelu Općine.

U sljedećoj tablici je dat prikaz korištenja zemljišta po kulturama i klasama zemljišta⁷:

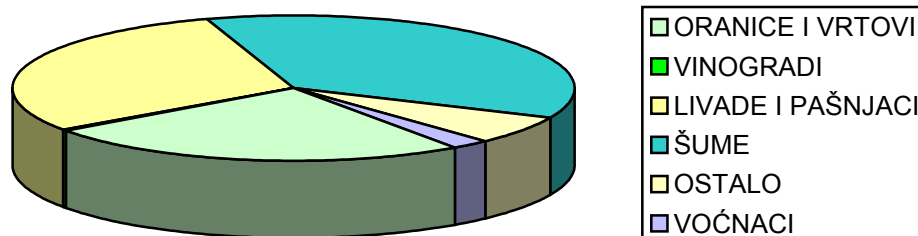
KATAST. OPĆINA	ZGRADE I DVORIŠTA	INFRAS- SUSTAVI	VODE	ORANICE	VOĆNJAK	VINOGRAD	LIVADA I PAŠNJAK	ŠUMA	OSTALA ZEMLJIŠTA
	m ²								
Blatuša	117043	533190	116669	6898019	87992	13761	4874514	9819669	188118
Bović	17678	196699	27723	3285762	236679	7460	2092700	1164381	102468
Brnjavac	32270	172171	31913	3031211	487317	16962	1403816	861942	22915
Čremušnica	24405	30527	4827	3968659	156706	6323	1447604	1457905	398387
Dugo Selo	110545	464740	68356	5247010	198081	40021	3507727	11590135	9940
Golinja	34729	160746	54075	3957519	125393	10856	1436333	725132	79147
Čemernica	222302	114053	78135	10456919	442544	0	6358463	3085598	1090271
Gornja Trstenica	12683	287771	35958	5665282	230604	8855	2217346	5785588	102643
Gvozd	128244	34882	83041	3339885	36548	784	2088242	2789992	454496
Kirin	127572	329241	171482	4815496	249499	48247	5494769	3583450	35724
Kozarac	44407	298949	32104	3585992	469905	4591	2362607	3253945	39673
Ostrožin	128077	15052	123240	5790377	256736	146614	3694302	6911028	504112
Pješčanica	175685	865328	178383	8886649	136476	73418	5426540	3591816	52251
Podgorje	38899	31201	33140	3583502	62991	4510	2457712	1035782	547697
Slavsko Polje	136345	884749	143243	9179590	316544	12249	4587414	8154653	157960
Stipan	76222	277032	56690	3379439	158479	34911	1934516	1216285	9447
Šljivovac	59208	8595	59362	2119984	103620	17488	1642288	649646	143611
Trepča	26021	90649	84506	1290134	58912	11053	839691	878368	2830
OPĆINA GVOZD UKUPNO	1512335	4795575	1382847	88481429	3815026	458103	53866584	66555315	3941690

⁷ Prema podacima Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Sisak, Ispostava Topusko (dopis klasa: 935-07/02-02/01; ur. broj: 541-04-08/2-02-2 od 31.01.2002. god.)

NAČIN KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA	POVRŠINA (ha)	%
oranice	8848,1429	39,38
voćnjaci	381,5026	1,70
vinogradi	36,2720	0,15
livade i pašnjaci	5386,6584	23,97
ukupno poljoprivredne površine	14652,5759	65,20
šumske površine	6655,5315	29,62
građevinsko područje, prometnice, vode i ostalo	1163,2447	5,18
SVEUKUPNO	22471,3521	100

■ Izračun je napravljen bez podataka za naselje Crevarska Strana, a podaci za Gornju i Donju čemernicu nisu razdvojeni.

Ukupne površine Općine Gvozd prema načinu korištenja

1.1.2.8. Naselja

Poznata je činjenica da topografski elementi lokacije naselja bitno utječu na organizaciju, odnosno tip naselja. Prema topografskim karakteristikama ovog terena, uočene su tri osnovne karakteristike lokacije seoskih naselja:

- u nizinskim predjelima – najčešće uz vodotok ili prometni pravac
- na prijelazima nizinskog u bregovit teren – naselja su manje aglomeracije ili zaseoci smješteni iznad doline i zaštićeni brijegom
- na hrptovima brijega – obično su to sela formirana od nekoliko zaselaka, koji su smješteni na zaravnima brežuljaka.

Obradive površine oko naselja raspoređene su tako da se neposredno uz okućnicu nalaze manji vrtovi i voćnjaci. Veća polja, oranice i pašnjaci u pravilu su izvan naselja, osim kod sela rastresitog tipa, gdje su između pojedinačnih okućnica. Prostori između naselja su pošumljene i travnate površine.

S obzirom na prostornu organizaciju i morfologiju seoskih naselja mogu se odrediti u dva osnovna tipa:

- naselje izduženog, (cestovnog, longitudinalnog) tipa,
- naselje rastresitog tipa.

Naselja su izgrađena u okvirima postojećih lokaliteta. Nema pojave izgradnje novih stambenih zona. Širi prostor oko naselja posjeduje izrazite kvalitete kultiviranog krajolika. U pejzažnom pogledu veliku vrijednost predstavljaju velika šumska područja.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Odrednice Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske⁸ («Narodne novine» broj 50/99) predstavlja temeljni dokument prostornog uređenja Države. Programom su određeni dugoročni ciljevi prostornog razvoja i planiranja u skladu sa ukupnim gospodarskim, društvenim, kulturnim i svakim drugim razvojem.

Program je, na temelju Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske (koju je Hrvatski Sabor usvojio 27.06.1997. godine) i sukladno Zakonu o prostornom uređenju i Zaključku Vlade Republike Hrvatske, izradio Zavod za prostorno planiranje Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja u srpnju 1998. godine, te ga je 07.05.1999. godine donio Hrvatski Sabor, a objavljen je u «Narodnim novinama» broj 50/99. Program se obavezno primjenjuje na sve razvojne programe i izradu prostornih planova, u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju («Narodne novine» broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04).

Program određuje temeljne postavke i mjere za budući razvitak, te tako postaje učinkovit oblik usklađivanja dugoročnih ciljeva iznalaženjem i usmjeravanjem na prioritete i oblikovanje ostvarivih kvalitativnih rezultata u razvitku. Odrednice koje se neposredno odnose na Sisačko - moslavačku županiju kreću se od opće postavljениh načela, ciljeva i odrednica za pojedine vrste prostora, procesa i funkcija, do određenih naputaka.

Program se temelji na načelima koja su određena Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske:

- prostor je temeljni hrvatski nacionalni resurs ;
- planiranje i uređivanje prostora mora obuhvatiti prostor i njegovo funkcionalno uređenje, ali i skrb o okolišu u promišljanju održivog razvitka ;
- temeljni cilj planiranja je postizanje održivog razvitka, a planovi uređenja moraju obuhvatiti sve segmente okoliša ;
- planovi moraju biti prilagodljivi, tj. moraju davati temeljna usmjerenja kao moguća polazišta mogućih i prihvatljivih scenarija i modela, ali i osigurati nadzor procesa prostornog uređenja ;
- zaštita prostora i okoliša mora postati sastavnim dijelom razvojnog procesa, a prije ulaska u projekte koji nose rizik mogućeg negativnog djelovanja treba provesti procjenu utjecaja na okoliš.

Program sadrži osnovne ciljeve razvoja u prostoru, uvjete i smjernice za uređivanje prostornih i drugih cjelina, prijedlog prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja te, na temelju prirodnih, gospodarskih, društvenih i kulturnih polazišta, određuje temelje za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, zaštitu i unapređivanje okoliša, sustav središnjih naselja i sustav razvojne državne infrastrukture, povijesne i prirodne baštine, primjenjenim na posebitosti hrvatskog nacionalnog prostora.

⁸ Izrađivač: Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje Zagreb, 1998. godine

Glede prostornog uređenja, uzimajući u obzir geoprometni položaj, razvojne i prostorne okolnosti Republike Hrvatske, Program utvrđuje sljedeće posebne ciljeve prostornog razvoja :

- povećati kvalitetu življenja i uravnotežiti razvoj svih područja Države ;
- razvojne ciljeve prilagoditi značajkama prostora ;
- učinkovito koristiti i zaštititi nacionalna dobra ;
- uvažiti zajednička obilježja i osobitosti područja u planiranju razvoja ;
- osigurati učinkovitost sustava prostornog uređenja ,
- razvijati infrastrukturne sustave ;
- utvrditi prioritete djelovanja.

Programom su prioriteti donošenja dokumenata prostornog uređenja i stručnih osnova određeni na sljedeći način :

- prostorni planovi županija,
- izmjena i dopuna prostornih planova nacionalnih parkova, te izrada prostornih planova parkova prirode,
- stručne osnove razvoja energetske i prometne sustave, te zbrinjavanja otpada,
- županijski plan intervencija u zaštiti okoliša.

Prostorni plan županije kao temeljni dokument prostornog uređenja određuje uvjete korištenja većih cjelina i sustava zajedničkih obilježja, okvire i uvjete za planiranje užih jedinica, te potrebne prostorne elemente, smjernice i uvjete. Kroz prostorne planove županija nužno je odrediti :

- širi prostor oko gradova kako bi se u planovima obuhvatili procesi u prostoru i elementi infrastrukture koji služe gradu, ali su izvan obuhvata plana grada
- uvjete za razmještanje funkcija u naseljima
- uvjete za utvrđivanje građevinskih područja po načelu svrhovitog korištenja prostora, iskorištenja neizgrađenih dijelova građevinskih područja i oblikovanja krajobraza
- korištenje i zaštitu prostora u kontaktnim zonama uz zaštićena područja.

Odrednice koje se odnose na Općinu Gvozd:

Planski elementi cjelovitih sustava u ovom području odnose se na :

- veliku državnu i međudržavnu infrastrukturu s pratećim djelatnostima
- rješenje uravnoteženja urbane izgrađenosti i nerazvijenih rubnih zona
- sustavne mjere unapređenja okoliša (uređenje voda, odvodnja i otpad).

Složeni infrastrukturno gospodarski sustavi odnose se na koridore i funkcionalne sklopove koji sadrže više segmenata državne i međudržavne infrastrukture, prateće gospodarske funkcije i kontaktna područja pod njihovim neposrednim utjecajem.

Za prostor Općine Gvozd značajan je prolazak prometnog koridora u smjeru zapad-istok.

Državne građevine mogu se odrediti kao konačno određena trasa (lokacija) samo ako postoji potreban stupanj razrađenosti i stručne potvrde. Za složenije sustave koji nadilaze lokalnu razinu nužna je studija ili program s prostornim određenjem. Prostorni plan županije će nedovoljno određene sustave odrediti programski i zadržati širi obuhvat do detaljnije razrade.

Problemska područja

Područja s ograničenjima u razvoju zbog negativnih demografskih procesa, nerazvijenosti mreže naselja, funkcija i gospodarstva, te područja s oskudnim resursima i nepovoljnog položaja u odnosu na glavne pravce razvoja, zahtijevaju posebne mjere i primjerena planska usmjerenja razvoja.

Nacionalnim programom obnove i razvitka bit će predviđene odgovarajuće, pretežno poticajne mjere poglavito za gospodarstvo i naseljavanje, odnosno ukupnu revitalizaciju.

Temeljne odrednice obnove ratom zahvaćenih područja su :

- fizička, funkcionalna i ekološka obnova naselja na osnovama ukupne preobrazbe naselja i područja, uz uklanjanje ranijih nedostataka, a uvažavajući nov položaj (granično područje) i stvaranje uvjeta za dugoročni razvoj,
- stvaranje osnova za povratak stanovništva i obnovu, stvaranje radnih mjesta, obnova društvenih funkcija, restrukturiranje postojećih gospodarskih sklopova,
- primjena odgovarajućih modela i oblika obnove koji će uvažiti raznolikost lokalne osobitosti graditeljstva i djelatnosti s ciljem obnove identiteta područja i naselja.

Pod ruralnim prostorom smatra se cjelokupni prostor izvan gradova.

Ruralna područja su predmet zanimanja u prostornom, gospodarskom, socio - kulturnom, ekološkom i povijesnom pogledu kao prostor u kojem se rasprostiru zajednice životno i radno usko povezane sa pretežito prirodnim okolišem.

Uzimajući u obzir reljef Hrvatske, njezina povijesna iskustva, gospodarske mogućnosti, te strategiju razvitka, smatra se da je dosegnuta granica pražnjenja i (depopulacije) ruralnog prostora.

Obnova i razvoj sela trebaju omogućiti prihode stanovništva u skladu sa standardom gradskog stanovništva, pri čemu treba očuvati odlike sela, prirodna i kulturna dobra, te unaprijediti stanovanje.

U ruralnom prostoru treba ostvariti povoljne uvjete za poljodjelsku proizvodnju, u skladu sa značajkama krajolika, zaštitom okoliša, kulturnim i općim potrebama stanovništva.

Brdsko-gorsko područje obuhvaća više županija i odnosi se na podcjelinu u kojoj se nalazi Općina Gvozd :

- Banovina.

Glavno obilježje ovih područja je depopulacija, rijetka naseljenost, nedostatak prometnih funkcija i funkcija naselja.

Temelj razvoja je stočarstvo primjereno uvjetima i ratarstvo u funkciji stočarstva, te proizvodnja zdrave hrane.

Atraktivnost prirode i kultiviranog krajobraza pogoduje razvitku vlastite turističke ponude, stoga je od osobitog značenja pažljivo korištenje prostora izvan građevinskih područja.

Naselja

Naselja su najupečatljiviji element kulturnog pejzaža i istovremeno nositelji funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe prostora. Posebnu pažnju zaslužuje struktura gradskih, prijelaznih i seoskih naselja.

U okviru izrade Programa prostornog uređenja provedena su istraživanja kako bi se što jasnije odredile mogućnosti i pretpostavke pojedinih područja i naselja za razvoj, kao i da se indentificiraju područja i naselja s teškoćama u razvoju ili problemska područja.

Prometni i infrastrukturni sustavi

S obzirom na položaj i značenje Hrvatske u europskom prostoru, te vrednovanjem prostorne rasčlanjenosti i oblika državnog teritorija, postavljeni su sljedeći ciljevi:

- čvrsto, kvalitetno i djelotvorno povezati sve razvojne dijelove i pravce, te glavna razvojna središta zemlje,
- osigurati mogućnost alternativnog povezivanja u zemlji i sa susjednim državama,
- razvoj pojedinih prometnih sustava u cilju osiguranja elemenata za funkcioniranje integralnog prometa,
- prometni sustavi moraju zadovoljiti sve međunarodne standarde,
- prometni sustavi moraju poštivati sve uvjete zaštite prostora i okoliša.

Pravilno rješavanje otpadnih voda (gradnja kanalizacijskih sustava i središnjih uređaja za pročišćavanje) preduvjet je zaštite vode od zagađivanja.

- sačuvati vode koje su još uvijek čiste,
- sanirati ili ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do zagađivanja vode na izvorištima,
- očuvati kvalitetu voda gdje ona zadovoljava propisane uvjete,
- zaustaviti proces pogoršavanja kvalitete podzemnih i površinskih voda,
- osigurati poboljšanje ekoloških funkcija vode i mora,
- ostvariti skladan i postojan razvoj u kojem neučinkovito korištenje prostornih resursa neće dovesti do pogoršanja kvalitete voda.

Nenaseljeni prostor još uvijek ima visoki stupanj prirodnosti, ali se sve više površina onečišćuje divljim odlaganjem različitog otpada. Planiranje krajolika treba izjednačiti s planiranjem izgrađenih područja.

Prema hrvatskoj klasifikaciji otpada, utemeljenoj na Europskom katalogu otpada, postoji preko 600 vrsta otpada, od čega oko polovinu čini opasni otpad. Otpad se dijeli prema mjestu nastanka na :

- komunalni otpad (otpad iz kućanstava, ulični, glomazni, ambalažni, elektrotpad, otpadna vozila i autogume, mulj iz uređaja za čišćenje gradskih otpadnih voda i dr.),
- tehnološki otpad (otpad nastao u procesu proizvodnje)

te prema svojstvima na:

- opasni otpad
- neopasni otpad

Strategijom se predviđa zbrinjavanje komunalnog otpada na lokalnoj razini (gradovi i općine), neopasni tehnološki otpad se predviđa zbrinuti na razini županija, dok se za zbrinjavanje opasnog i posebnog otpada planira jedinstven i cjelovit sustav na državnoj razini.

Stanje zaštite graditeljske baštine je nezadovoljavajuće, a ono je odraz političko - gospodarskih odnosa u bliskoj prošlosti i nebrige, subjektivne odgovornosti nadležnih institucija, a na području Općine Gvozd naročito ratnih razaranja tijekom domovinskog rata, kada je graditeljska baština sustavno razarana. Osnovni oblici zaštite graditeljske baštine će biti :

- identifikacija i dokumentacija,
- pravna zaštita graditeljske baštine,
- prostorno - planerska zaštita,
- održavanje graditeljske baštine,
- konzerviranje ili učvršćivanje povijesnih građevina, obnova i rekonstrukcija, revitalizacija.

Programom se predlaže uspostava krajobrazne osnove Hrvatske kao prostorno - planske podloge cjelovite zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora i prepoznatljivosti krajolika.

1.1.3.2. Odrednice Prostornog plana Sisačko – moslavačke županije

Temeljem Zakona o prostornom uređenju («Narodne Novine» 30/94, 68/98,61/00 , 32/02 i 100/04) Prostorni plan Sisačko-moslavčke županije (PPŽ) osnovni je dokument uređenja prostora za Sisačko - moslavčku županiju, kojim se utvrđuju osnove za obnovu i budući razvitak u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora.

Prostorni plan Sisačko - moslavačke županije obuhvaća cjelokupni prostor Županije, a izrađen je u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju, Strategijom i Programom prostornog uređenja Države i prostornim planovima susjednih županija.

Prostorni plan Županije uvažavanjem prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora.

Prostorni plan Županije sadrži prostornu i gospodarsku strukturu županije, sustav središnjih naselja regionalnog značenja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za gospodarski razvoj, za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

Prostorni plan Sisačko - moslavačke županije temelji se na spoznajama o prostoru iz niza specijalističkih studija koje su izrađene za potrebe izrade Plana .

Odredbe za provođenje iz Prostornog plana županije koje se odnose na Općinu Gvozd:

Građevine i zahvati od važnosti za Državu:

- Građevine za proizvodnju baznih kemijskih proizvoda, proizvodnju energije, preradu nafte, preradu i obradu otpada, preradu obojenih metala, crnu metalurgiju, preradu nemetalnih minerala, cement, staklo, keramiku, celulozu, papir, tekstil i kožu.
- Prometne građevine - brza cesta Slunj - Topusko - Glina - Petrinja - Sisak - Kutina - Virovitica - Terezino Polje s odvojkom Karlovac - Gvozd - Glina (tzv. "Moslavačko - pokupski cestovni smjer" - uvršten u III. skupinu prioriteta prema Strategiji prometnog razvitka RH)
- Građevine za proizvodnju i transport nafte i plina s pripadajućim građevinama, odnosno uređajima i postrojenjima
  - magistralni naftovodi
  - magistralni plinovod Sisak - Karlovac
- Građevine za vodoopskrbu - građevine i uređaji vodozahvata, crpljenja, pripreme, spremanja i distribucije vode koji pripadaju vodoopskrbnom sustavu « Gvozd – Topusko»
- Elektroopskrbne građevine - dalekovod DV 2x400 kV Tumbri – Bihać.

Građevine i zahvati od važnosti za Županiju:

- Građevine za vodoopskrbu - građevine i uređaji vodozahvata, crpljenja, pripreme, spremanja i distribucije vode koji pripadaju vodoopskrbnom sustavu Gvozd - Topusko
- Građevine sustava odvodnje - građevine i uređaji sustava odvodnje otpadnih voda (kolektor, crpke, uređaji, ispusti i drugo) kapaciteta 5.000 do 25.000 ES
- Elektroenergetske građevine - dalekovodi, transformatorska i rasklopna postrojenja (napona 20 - 400 kV)
- Elektroopskrbne građevine od županijskog značenja koje se dugoročno planiraju su:
  - transformacijske:
    - a) TS 110/20 kV "Gvozd"
    - b) TS 110/20 kV "Topusko" sa priključkom na DV 110 kV Glina - Gvozd,
  - prijenosne:
    - a) DV 110 kV Glina - Gvozd - Vojnić - jedna od prioriternih veza
- Građevine plinoopskrbe - MRS (mjerno redukcijske stanice), RS (redukcijske stanice) i buduća županijska plinska mreža.
- željeznička pruga II. reda Sisak (Caprag) - Karlovac (II 212) - predviđa se osposobljavanje i stavljanje u promet
- vodoopskrbni sustav Gvozd - Topusko (općine Gvozd i Topusko).

Područje Općine Gvozd je kategorizirano kao **krajolik 3. kategorije** – što znači da urbanističkim i planskim mjerama nastojati treba poboljšati stanje u prostoru, uz očuvanje prirodnih i pejzažnih vrijednosti.

Obveze iz Konzervatorske podloge za Prostorni plan Sisačko moslavačke županije, koje se odnose na područje općine Gvozd su:

- izrada Konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja općine
- valorizacija i zaštita naselja seoskih obilježja na području Pokuplja (dijelom obuhvaćeno na sjeveroistočnom rubu općine)
- smanjenje građevinskih područja naselja zacrtanih sadašnjim Prostornim planom Općine Gvozd koja su neizgrađena, u cilju uspostavljanja kvalitetnijih odnosa u prostoru i očuvanja tradicionalnog krajolika.

Postupanje s komunalnim otpadom

Sukladno Zakonu o otpadu i Zakonu o prostornom uređenju lokacije za gradnju građevina namijenjenih skladištenju, obrađivanju i odlaganju komunalnog otpada utvrđuju se prostornim planovima uređenja gradova i općina, koje donose jedinice lokalne samouprave. U skladu s međusobnim dogovorima, preporuča se da dvije ili više jedinica lokalne samouprave izgrade i koriste zajedničku deponiju, čime bi se smanjili troškovi i lakše nadzirao mogući nepovoljni utjecaj na okoliš.

Zaštita izvorišta vode za piće

Na osnovi dosadašnjih istražnih radova moraju se donijeti odluke o zonama zaštite za izvore koji će biti uključeni u javne vodoopskrbne sustave.

Na području vodoopskrbnog sustava "Gvozd - Topusko" nalaze se dva crpilišta:

- postojeće crpilište «Perna»

- planirano crpilište «Pecka», za koja nisu donijete odluke o zonama zaštite izvorišta, pa je potrebno šire područje oko ovih crpilišta rezervirati u prostornom planu i time spriječiti potencijalna zagađenja.

Isto se odnosi i na crpilište «Prezdan» koje se nalazi u Općini Glina, s tim da je za ovo crpilište donešena odluka o zonama zaštite, te se dio II. i III. vodozaštitne zone nalazi u Općini Gvozd.

Područja primjene posebnih razvojnih i drugih mjera

Poticajne mjere na županijskoj razini mogu se osim pograničnog područja donijeti i za ostale jedinice lokalne samouprave koje su pretrpjele značajne štete tijekom Domovinskog rata (gradovi Petrinja i Novska, te općine Gvozd, Donji Kukuruzari, Majur i Sunja).

Za područja ovih gradova i općina predviđaju se poticajne mjere na razini nacionalnog programa obnove i razvoja, uz razrađenu strategiju razvitka na županijskoj i lokalnoj razini, a u cilju postupnog smanjivanja nesrazmjera i zaostajanja u odnosu na druga područja i daljnjeg ravnomjernog razvitka (revitalizacija naselja i gospodarstva, a osobito poljodjelstva), te stvaranje pretpostavki za standard življenja primjeren vremenu u kojem živimo.

Provedba i razrada navedenih mjera provoditi će se putem Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Posebne postavke razvoja koje treba poticati za navedeno područje su:

- da bi se ublažio negativni demografski proces, treba potaći jači rast žarišnih naselja i onih naselja koja su donekle sačuvala stanovništvo (uglavnom naselja s više od 500 stanovnika)
- planom predviđeni raspored gospodarskih subjekata i drugih sadržaja u prostoru provesti uz disperziju radnih mjesta i povezati ih s postojećim i planiranim područjima stanovanja
- poticati razvoj prometnih pravaca, koji osiguravaju razvoj graničnog područja i uključuju ga u prostor Županije

S obzirom na smještajne uvjete, na način kako se pojedine djelatnosti obavljaju u prostoru u odnosu na planirane potrebe, navedene postavke mogu se provesti putem sljedećih mjera:

- potrebno je izgraditi, obnoviti i opremiti potrebni broj područnih osnovnih škola u udaljenim naseljima kako bi se uspostavili uvjeti za očuvanje stanovništva u pograničnom području,
- građevine primarne zdravstvene zaštite moraju se nalaziti u svim gradovima i općinskim središtima pograničnog područja,
- radne zone treba planirati prostorno raspoređene, a posebno odrediti i sačuvati izrazito vrijedne prostore za poljoprivredno - stočarsku djelatnost,
- treba vršiti ulaganja u razvoj sustava komunalne infrastrukture

Pored navedenih mjera razvoja, nužno je primijeniti posebne mjere razvoja koje obuhvaćaju fiskalne i ostale poticajne mjere primijenjene po područjima ili pojedinim zahvatima (građevine). Područja čine veće ili manje prostorne cjeline na području kojih se mogu provoditi ciljane mjere razvoja (teritorij općina ili gradova, naselja, dijelovi naselja, izgrađene cjeline, katastarske općine itd). Po područjima mogu se propisati sljedeće posebne mjere:

1. **Gradnja građevina** - planom građenja i održavanja predvidjeti održavanje i građenje građevina od županijskog interesa u dijelu Županije čiji se razvoj želi potaknuti, te zadržati i privući stanovništvo (škole, zdravstvene ustanove, prometnice, opskrba, itd.)
2. **Građevinsko zemljište** - u područjima pogođena dugotrajnim iseljavanjem uz ispunjenje određenih uvjeta (mlađe dobne skupine, prijava prebivališta i sl.) osigurati prodaju uređenog građevinskog zemljišta po povoljnijim cijenama
3. **Kredit** - mjere za poticanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti provoditi dodjelom kredita s povoljnijim uvjetima (manja kamata, duži rok otplate i sl.)
4. **Novčani poticaji** - za određenu proizvodnju ili granu djelatnosti
5. **Porezne stope** - manje stope poreza na dobit, poreza na dohodak itd. za tvrtke čija se djelatnost želi poticati na određenom području

1.1.3.3. Odrednice Prostornog plana bivše Općine Vrginmost

Prostorni plan bivše Općine Vrginmost pokriva područje tri današnje jedinice lokalne samouprave :

- Općina Gvozd
- Općina Lasinja
- Općina Topusko.

Plan je donesen 1979. godine («Službeni vjesnik» u Sisku br. 33) , a 1984. su donesene dopune Prostornog plana Općine Vrginmost («Službeni vjesnik» u Sisku br. 41), kojim je plan dopunjen provedbenim odredbama i granicama građevinskih područja.⁹

Planom su preuzete osnovne postavke iz Prostornog plana Hrvatske kojim je predlagano da ovim prostorom prolazi auto-cesta Zagreb – Split.

Prostornim planom Općine Vrginmost se predviđa smanjenje broja stanovnika, bitan teritorijalni razmještaj stanovnika, te izmjena strukture stanovništva (opadanje poljoprivrednog stanovništva i porast stanovništva koje se bavi sekundarnim djelatnostima). Očekuje se veća koncentracija stanovništva u naseljima Gvozd, Lasinja i Topusko.

Općina Vrginmost je pripadala skupini nedovoljno razvijenih općina na razini Hrvatske. U poljoprivredi se težilo jačanju društvenog sektora, a u šumarstvu se očekivao umjerni rast. Na području prometa ističe se razvoj cestovnog prometa i istovremeno stagnacija željezničkog prometa. Predviđena je rekonstrukcija pruge kako bi se osposobila za veći osovinski pritisak i na taj način stvorili uvjeti za rentabilno poslovanje.

Kao neposredni ciljevi razvoja ističu se:

- daljnji rast značenja društvenog sektora (industrije, trgovačke djelatnosti)
- očekuje se daljnji proces deagrarizacije
- razvoj turističko- ugostiteljske djelatnosti (Topusko i Petrova Gora)
- aktiviranje razvoja zanatstva
- urbaniziranje naselja Vrginmost (Gvozd) i Topusko, te povećanje komunalne opremljenosti.

Planom su date temeljne smjernice zaštite čovjekove okoline, te smjernice za izradu urbanističkih planova:

- Predviđena je izrada urbanističkih planova za naselje Vrginmost (Gvozd), računajući na njegovu preobrazbu u gradsko naselje sa oko 4000 stanovnika.
- Predviđena je izrada urbanističkih rješenja za lokalne centre Bović i Pernu.

⁹ Nakon domovinskog rata granice građevinskih područja nisu pronađene

1.1.3.4. Stanje dokumentiranosti i obrađenosti kulturnih dobara na području općine Gvozd¹⁰

Za područje općine Gvozd nije dosad izrađivana konzervatorska dokumentacija kao podloga za izradu bilo kakve vrste prostornog plana.

Prostor općine Gvozd nalazi se na području Sisačko moslavačke županije za čiji je Prostorni plan izrađena Konzervatorska podloga (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, god.1999.)

Bibliografske jedinice koje obrađuju i bave se istraživanjem i problematikom povijesti, kulturno povijesnog i gospodarskog razvitka područja su relativno skromne. U popisu izvora i literature navedeni su naslovi i autori čija su djela korištena za potrebe izrade ove dokumentacije. Izuzev literature korišteni su i fondovi Arhiva Hrvatske (Kartografska i grafička zbirka), te dokumentacija (pisana i grafička) Muzeja u Karlovcu.

Na području općine Gvozd od povijesnih naselja i povijesnih građevina i sklopova dosad Zakonom (upisom u Registar i Rješenjem o preventivnoj zaštiti) nije bilo zaštićeno ni jedno kulturno dobro. U grupi memorijalnih obilježja upisom u Registar zaštićeni su: Blatuša, spomeničko mjesto (R 288), Čremušnica, zgrada, spomeničko mjesto (R330), Ostrožin, zgrada, spomeničko mjesto (R228).

Obradom terena za potrebe izrade ove dokumentacije i Konzervatorske podloge za Prostorni plan Sisačko moslavačke županije ustanovljeno je da postoji određen broj kulturno povijesnih vrijednosti koje imaju svojstva kulturnog dobra te su u okviru izrade konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja Općine Gvozd obrađene te je uspostavljen sustav mjera njihovog očuvanja i zaštite.

Sukladno suvremenim stavovima zaštite kulturne baštine definirane su zone zaštite kulturnih dobara, i ucrtane na kartama građevnih područja.

1.1.3.5. Ocjena postojećih prostornih planova za područje Općine Gvozd

U «Izvešću o stanju u prostoru Općine Vrginmost («Službeni vijesnik»20/97) izvršena je raščlamba postojećih dokumenata prostornog uređenja za Općinu Gvozd.

Za područje Općine Gvozd i šire područje izrađeni su sljedeći prostorni planovi:

- Prostorni plan bivše Općine Vrginmost, («Službeni vjesnik» u Sisku br.33/79, 41/84, Izrađivač je AR-59 iz Zagreba)
- Prostorni plan Spomen područja Petrova Gora (Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1980. godine)
- Urbanistički plan naselja Vrginmost (AR-59 iz Zagreba – nema evidencije da li je ikada usvojen)
- Provedbeni detaljni plan za Vrginmost (AR-59 iz Zagreba – nema evidencije da li je ikada usvojen)

Za područje bivše Općine Vrginmost, pa tako i za prostor sadašnje Općine Gvozd izrađene su studije i projekti iz različitih područja čije bi postavke mogle utjecati na prostorno uređenje Općine Gvozd:

- Nacionalni program povratka prognanika i izbjeglica (Zagreb, 1994.)
- Posebno zaštićeni objekti prirode oštećeni ili razoreni ratom u Hrvatskoj (Zavod za zaštitu prirode; Zagreb 1992)
- Dugoročni plan razvoja ZO Karlovac 1986-2000.(1985. god.)
- Osnove korištenja i zaštite prostora bivše Općine Vrginmost (Urbanistički zavod grada Zagreba 1993. god.)

¹⁰ Izvod iz Konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja Općine Gvozd, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, 2001. god.

Osnovni dokument prostornog uređenja na području Općine Gvozd trebao bi biti Prostorni plan bivše Općine Vrginmost, međutim kako navedeni Plan poslije Domovinskog rata nije bio pronađen u cjelosti (do danas nisu pronađene granice građevinskih područja), Plan je samo djelomično iskoristiv.

Plan bivše Općine Vrginmost pokriva i područje više jedinica lokalne samouprave (Topusko i Lasinju), te ne samo da nije u skladu sa današnjim teritorijalnim ustrojem, već je i osmišljen tako da se cijeli prostor usmjerava ka Gvozd u općinskom centru, ne uzimajući u obzir mogućnosti lokalnih centara, odnosno novoosnovanih općinskih središta.

Zbog ratnih razaranja, izmjenjene gospodarske situacije, smanjenog demografskog potencijala i svih ostalih promjenanastalih u zadnjem desetljeću Prostorni plan bivše Općine Vrginmost je neprimjenjiv u današnjim uvjetima.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje

1.1.4.1. Prirodni uvjeti i izvori na području Općine Gvozd

Poljoprivredne površine zauzimaju oko 66 % površine Općine Gvozd. Prema pedološkoj klasifikaciji prevladavaju tla treće kategorije odnosno tla srednje pogodna za poljoprivredu, te tla četvrte i pete kategorije koja su marginalno pogodna ili pretežno nepovoljna za poljoprivredu. Najpovoljnija poljoprivredna područja su uz rijeku Trepču.

Zastupljenost voćarstva je premala u odnosu na prirodna obilježja prostora.

Šumskom vegetacijom je pokriveno približno 29 % površine Općine, a prevladavaju šume bukve, hrasta, graba i kestena.

Osnovna rudna bogatstva su:

- kvalitetna kaolinska glina – Blatuša
- kvalitetna sirovina za proizvodnju natrijevih silikata – rudnici Slavsko Polje, Podgorje, Pješčanica.

Jedan od prirodnih resursa ovog prostora je i obilje vodotoka i relativno dobri izvori kvalitetne pitke vode.

1.1.4.2. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja u razvoju u odnosu na demografske podatke

Demografska slika Općine Gvozd je vrlo nepovoljna. Tijekom proteklih deset desetljeća uočeno je kontinuirano opadanje broja stanovnika. Općina Gvozd je oduvijek bila relativno slabo naseljeno područje, a posljednje desetljeće se usljed prirodnog trenda pada nataliteta i kao posljedica domovinskog rata situacija drastično pogoršala.

Demografske promjene kao posljedica domovinskog rata

Već nakon prvih početaka pobune i agresije na Hrvatsku na području Općine Gvozd dolazi do velikih demografskih promjena. Iz privremeno okupiranih područja Banovine, Posavine, prognana je većina stanovnika hrvatske narodnosti, koje se privremeno smještavalo u drugim naseljima na području Županije ili u drugim područjima Hrvatske, a dio prognanog stanovništva je odlazio i u inozemstvo.

Nakon vojno - redarstvenih akcija "Bljesak" i "Oluja", koje su se dogodile u 1995. godini, hrvatske vojne i policijske snage oslobodile su ove krajeve i tako stvorile pretpostavke za povratak prognanika i obnovu njihovih kuća i naselja.

Tom prilikom je iz privremeno okupiranog područja današnje Općine Gvozd iselila velika većina srpskog stanovništva, tako da su ovaj puta opustjela druga naselja i područja, posebno ona gdje su u većini živjeli stanovnici srpske narodnosti.

Kasnije je na području današnje Općine Gvozd našao smještaj i izvjestan broj izbjeglica, pretežno Hrvata iz Bosne i Hercegovine.

U razdoblju od 1995. godine do danas obavljen je veliki dio radova na obnovi naselja i to prvenstveno infrastrukture i stambenih građevina, dok gospodarska obnova u punom smislu tek slijedi. Na područje Općine Gvozd vratio se tek dio prognanih Hrvata, a i dio izbjeglog srpskog stanovništva.

Pod utjecajem niza čimbenika kao što su: društvena i gospodarska kriza koja je već bila prisutna u minulom desetljeću, posljedice Domovinskog rata, neizvjesna sudbina dijela prognanika i izbjeglica, te potreba korjenite preobrazbe društva, koji će se procesi nastaviti i u sljedećim godinama; nije jednostavno na duži rok predvidjeti demografske promjene.

Stanovništvo u Općini Gvozd se kroz zadnjih deset godina smanjilo za 4303 stanovnika, odnosno za 53, 24 % dok se u Županiji broj stanovnika smanjio za 26,24%.

Pad broja kućanstava u odnosu na 1991. godinu je relativno niži nego stanovništva zbog tendencije smanjenja prosječnog broja članova po kućanstvu (što je posljedica opadanja nataliteta). Broj domaćinstava 2001. godine, u odnosu na 1991. godinu je manji za 1069 domaćinstava, odnosno za 40,86%.

Iz sljedeće tabele se vidi da je 1991. godine tri naselja imalo više od 500 stanovnika (Blatuša, Gvozd, Pješčanica i Slavsko Polje), dok danas samo Gvozd ima više od 500 stanovnika. Više od polovice (10) naselja ima samo sto ili manje od sto stanovnika.

OPĆINA GVOZD	STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA	
	popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj
OPĆINA GVOZD UKUPNO	8082	100	3779	100	3167	100	2101	100	2616	1547
Blatuša	558	6.9	285	7,5	206	6.5	157	7.5	164	103
Bović	313	3.9	150	4,0	159	5.0	112	5.3	106	66
Brnjavac	216	2.7	87	2,3	67	2.1	66	3.1	59	32
Crevarska Strana	425	5.3	262	7,0	166	5.2	126	6.0	125	92
Čremušnica	390	4.8	85	2,2	141	4.4	65	3.1	109	38
Dugo Selo	385	4.8	64	1,7	164	5.2	57	2.7	131	36
Golinja	270	3.3	65	1,7	97	3.1	58	2.8	86	36
Gornja Čemernica	437	5.4	232	6,1	154	4.9	114	5.4	122	80
Gornja Trstenica	299	3.7	102	2,7	154	4.9	72	3.4	105	41
Gvozd	1570	19.4	1303	34,5	581	18.3	532	25.3	563	507
Kirin	320	4.0	56	1,5	122	3.9	39	1.9	105	30
Kozarac	291	3.6	166	4,5	107	3.4	91	4.3	89	56
Ostrožin	393	4.9	64	1,7	161	5.1	77	3.7	132	33
Pješčanica	661	8.2	222	5,9	253	8.0	130	6.2	196	98
Podgorje	283	3.5	178	4,7	96	3.0	78	3.7	88	66
Slavsko Polje	752	9.3	375	9,9	310	9.8	249	11.9	252	183
Stipan	228	2.8	41	1,0	120	3.8	39	1.9	88	24
Šljivovac	169	2.0	33	0,9	70	2.2	30	1.4	57	19
Trepča	122	1.5	9	0,2	39	1.2	9	0.4	39	7

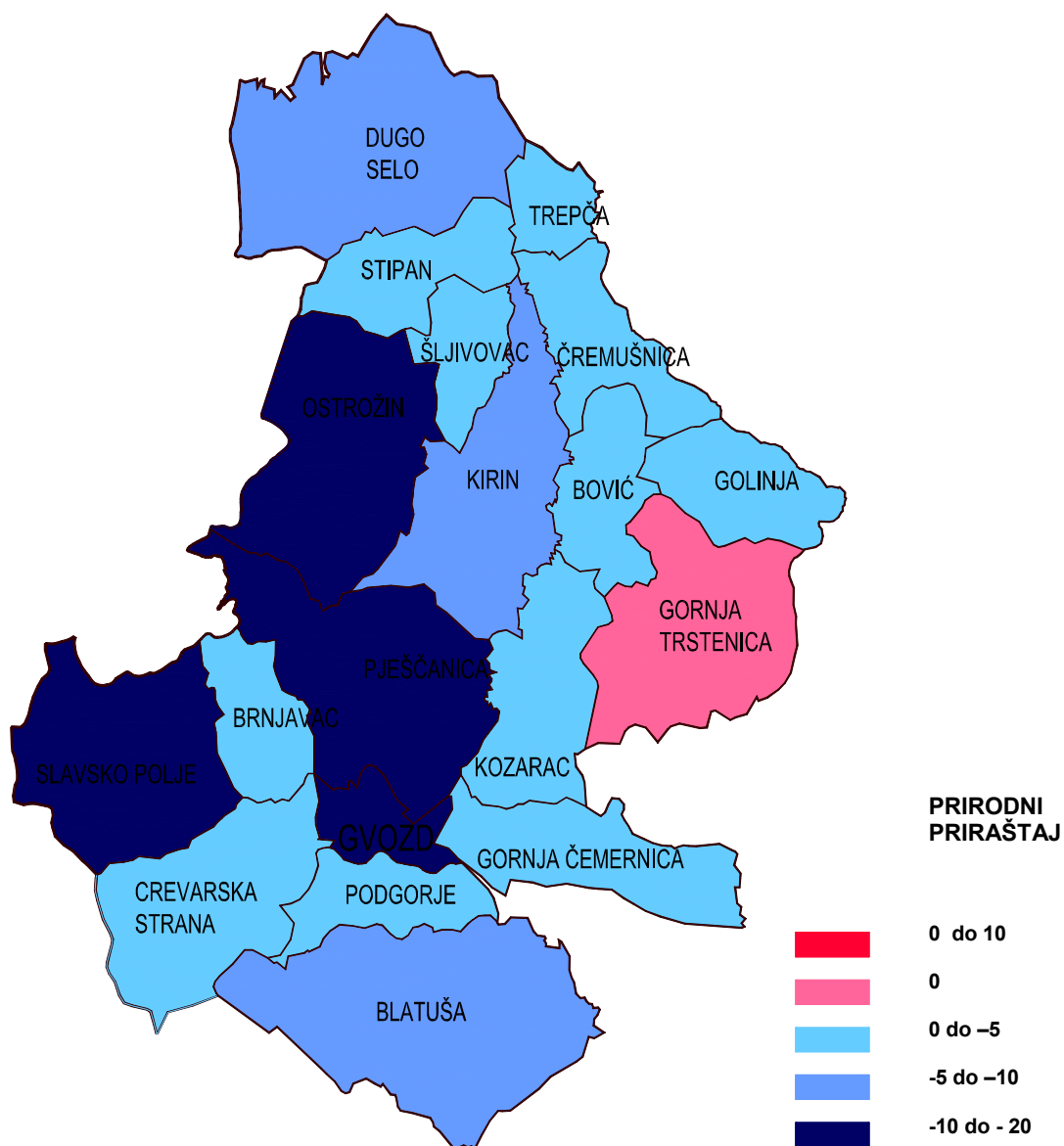
Vitalitet stanovništva

Stanovništvo pokazuje nepovoljna vitalna kretanja. Ovaj je prostor stalno bilježio prirodni pad stanovništva, jer je bilo više umrlih nego živorođenih, iako se u apsolutnom broju smanjuju obje ove skupine.

U skladu s tim dobna struktura stanovništva pokazuje da ono ubrzano sve više stari. Dobna skupina stanovništva iznad 60 godina znatno je brojnija od one ispod 20. Znatno mlađu dobnu strukturu ima jedino naselje Gvozd koje je pretežno imigraciono naselje.

Ruralna, izolirana brdska naselja s malim brojem, relativno starijeg stanovništva pokazuju tendenciju biološkog nestajanja.

Buduće kretanje stanovništva i razvitak naselja u velikoj mjeri zavisi o razvitku ekonomskih prilika. Međutim s obzirom na dobnu strukturu stanovništva čak i da pretpostavimo gospodarski napredak ovog područja prirodni prirast stanovništva nije vjerojatan bez značajnije imigracije.

Prirodno kretanje stanovništava po naseljima u Općini Gvozd u razdoblju od 1991. god. do 1997. god.

1.1.4.3. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja u razvoju u odnosu na gospodarske podatke

Općina Gvozd je i prije Domovinskog rata imala status privredno nedovoljno razvijene općine.

Druga osnovna značajka ovog prostora je stalan pad broja stanovnika, kao posljedica nedovoljne privredne razvijenosti, malih mogućnosti zapošljavanja i pada prirodnog priraštaja stanovništva.

U strukturi gospodarstva Općine Gvozd najvažniju ulogu su imale poljoprivreda, industrija i trgovina.

U sektoru poljoprivrede značajnije je bilo razvijeno stočarstvo, proizvodnja mesa i mlijeka, te ratarska proizvodnja u funkciji stočarstva. Bili su dobro razvijeni kooperativni odnosi velikih poljoprivrednih poduzeća («Gavrilovać», «KIM Karlovac») s individualnim poljoprivrednim proizvođačima.

Karlovačka pivovara je počela razvijati na ovom području voćarsku proizvodnju plantažnog tipa, te su u tu svrhu na više lokacija podignuti plantažni nasadi.

Pored poljoprivrede važan udio u gospodarstvu Općine prije Domovinskog rata je imala i industrija:

- drvena industrija (Drvena industrija Vrginmost)
- industrija građevinskog materijala (Ciglana Blatuša)
- industrija nematala («Rudar» Zagreb)
- tekstilana industrija («Velebit» Karlovac)
- elektronska industrija .

Tijekom domovinskog rata, gospodarski potencijal je zapušten i devastiran, te je nakon obnove započela gospodarska obnova, koja traje i danas.

Poslovanje gospodarstva cijele Županije, pa tako i općine Gvozd tijekom posljednjih godina, odvijalo se u vrlo nepovoljnim uvjetima uz niz ograničavajućih čimbenika koji su rezultat:

- uvjeta u kojima se našlo hrvatsko gospodarstvo: rastućeg deficita tekućeg računa, visoke nezaposelnosti, velikog udjela države u bruto državnom proračunu, vrlo niske razine štednje, nerazvijenosti financijskog tržišta i osobito teški problemi visoke nelikvidnosti uz nedostatak stranog kapitala;
- nedostatak financijskih sredstava za saniranje direktnih i indirektnih ratnih šteta čime je onemogućen oporavak gospodarskih subjekata koji su se dodatno iscrpljivali angažiranjem vlastitih financijskih sredstava u sanaciju;
- sužavanje tržišta čime je uvjetovan i nizak stupanj iskorištenja kapaciteta što je uslijed tehničko-ekonomske zastarjelosti istih dovelo do smanjivanja konkurentne sposobnosti poduzeća na domaćem i inozemnom tržištu;
- problemi malog gospodarstva i obrtništva su vrlo teški i povezani sa stanjem u velikim poduzećima što se odražava na njihovu tešku financijsku situaciju kroz nelikvidnost, nemogućnost naplate izvršenih radova, previsokog opterećenja države kroz razne poreze...
- nepovoljno stanje u agrokompleksu uvjetovano je padom proizvodnje, nemogućnošću investicijskih uaganja, stanjem u seoskim domaćinstvima koja su prisiljena na puko preživljavanje;
- za cijelo područje Županije, pa tako i općine Gvozd važno je djelovanje javnih poduzeća kao što su Hrvatska elektroprivreda, Hrvatske ceste, Hrvatske vode, Hrvatske pošte i telekomunikacije, INA, Hrvatske šume.
- dijelovi sustava i organizacija javnih poduzeća, koji su locirani u različitim općinama (pa tako i u općini Gvozd), omogućavaju zapošljavanje određenog broja radnika i sl.

Iz svega navedenog proizašla je gospodarska situacija za koju su karakteristična nelikvidna poduzeća, česte i brojne blokade žiro računa, kašnjenje ili neisplata osobnih dohodaka radnicima, te kao krajnji rezultat prestanak rada nekih privrednih subjekata (stečaj), nikakva vanjsko trgovinska razmjena i sl.

Broj nezaposlenih po kvalifikacijskoj strukturi je bio sljedeći:

broj nezaposlenosti	kvalifikacijska struktura nezaposlenih					
	NKV	PKV	KV i VKV	SSS	VŠS	VSS
808	245	254	206	93	9	1

U strukturi gospodarstva najzastupljenija je grana trgovina i ugostiteljstvo, dok su ostale grane gospodarstva slabije zastupljene.

Područje općine Gvozd karakteriziraju poljoprivredne površine u privatnom vlasništvu. Ratarska proizvodnja je slaba i uglavnom zadovoljava potrebe samih proizvođača. Stočarska proizvodnja pokazuje pozitivna kretanja, te postoje realne osnove s obzirom na relativno velike površine pašnjaka.

Četiri županijske ceste tvore osnovnu cestovnu mrežu u povezivanju Općine Gvozd međusobno, te s okolnim centrima.

Općinom Gvozd prolazi naftovod za međunarodni transport, planirana je trasa magistralnog plinovoda i dvostrukog visokonaponskog dalekovoda 400kV.

Najveće mogućnosti za razvoj ima općinsko središte Gvozd, koje i danas ima preko tisuću stanovnika.

Naselje Gvozd je smješteno na željezničkoj pruzi Karlovac - Sisak i na državnoj cesti D-6 koja ide u pravcu zapad – istok, te je relativno dobro povezano sa Siskom kao županijskim središtem i Karlovcem, središtem susjedne županije. Funkcionalno je naselje Gvozd uglavnom u mogućnosti zadovoljiti osnovne interese stanovništva koje k njemu gravitira.

Prvenstveno zbog dobre infrastrukture za razvoj još ima mogućnosti i manje lokalno središte - Bović.

Razvoj ovog područja se treba bazirati na relativno velikim površinama poljoprivrednog zemljišta, šumskim kompleksima koji su bogati drvnom masom i divljači, mnogobrojnim čistim vodotocima, blagom reljefu, te unatoč relativne blizine industrijskog trokuta Zagreb-Sisak-Karlovac nenarušenoj ekološkoj ravnoteži prostora.

Nužnost ovog prostora su razvoj tradicionalne poljoprivredne proizvodnje i stočarstvo tj. proizvodnja stočne hrane (uz ispašu na pašnjacima) i prerada poljoprivrednih i stočarskih proizvoda.

Razvoj drvne industrije ne smije ugroziti šumske komplekse, a korištenje mineralnih sirovina mora pratiti sanacija terena.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

2.1.1. Razvoj naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

IZVODI IZ STUDIJE NASELJA SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE¹¹

Razvoj naselja u Sisačko – moslavačkoj županiji detaljnije je obrađen kroz “Studiju naselja Sisačko-moslavačke županije”. Međutim, kako je studija izrađena 1997. godine, tako su danas poznati noviji podaci o broju stanovnika u Općini Gvozd, koji su i korišteni tijekom izrade PPUO Gvozd.

Broj i veličina naselja osnovni su pokazatelji naseljenosti, koji odražavaju sve karakteristike minulog razvoja, a istovremeno su i jedan od čimbenika budućeg razvoja.

Sisačko-moslavačka županija je područje malih naselja i disperzne naseljenosti, što je otežavajuća okolnost u uređenju prostora, jer je otežana izgradnja komunalne infrastrukture, kao i cjelokupna organizacija prostora.

Isti se zaključci mogu primjeniti i na prostor Općine Gvozd, što je vidljivo iz tabele koja prikazuje usporedbu urbaniziranosti Sisačko-moslavačke županije 1991. godine i procjene urbaniziranosti 2005. godine.

NAZIV GRADA ILI OPĆINE	POSTOTAK URBANIZIRANOSTI		POVEĆANJE SMANJENJE
	1991. GODINA	2005. GODINA	
GRAD GLINA	1,4	1,4	0
GRAD HRVATSKA KOSTAJNICA	14,3	14,3	0
GRAD KUTINA	8,7	8,7	0
GRAD NOVSKA	17,4	8,7	- 8,7
GRAD PETRINJA	3,7	3,7	0
GRAD SISAK	19,4	20,6	+ 1,2
OPĆINA DONJI KUKURUZARI	0	6,7	+ 6,7
OPĆINA DVOR	1,6	1,6	0
OPĆINA GVOZD	5,3	0	- 5,3
OPĆINA HRVATSKA DUBICA	16,7	16,7	0
OPĆINA JASENOVAC	10,0	10,0	0
OPĆINA LEKENIK	6,3	6,3	0
OPĆINA LIPOVLJANI	25,0	25,0	0
OPĆINA MAJUR	0	0	0
OPĆINA MARTINSKA VES	0	0	0
OPĆINA POPOVAČA	23,1	15,4	- 7,7
OPĆINA SUNJA	2,5	2,5	0
OPĆINA TOPUSKO	6,3	6,3	0
OPĆINA VELIKA LUDINA	0	0	0
UKUPNO	6,0	5,5	- 0,5

Do 2005. godine Studijom naselja Sisačko-moslavačke županije se za Općinu Gvozd predviđa smanjenje urbaniziranosti za 5,3 %, odnosno predviđa se da će postotak urbaniziranosti biti jednak nuli.

¹¹ “Studija naselja Sisačko-moslavačke županije”, CPA d.o.o., Zagreb, 1997.

Broj naselja i broj stanovnika u 1991. godini:

OPĆINA GVOZD			
Broj stanovnika prema veličini naselja 1991. godine	Broj naselja	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
1 - 100 stanovnika			
101 - 500 stanovnika	15	4.541	56,2
501 - 1.000 stanovnika	3	1.971	24,4
1.001 - 2.000 stanovnika	1	1.570	19,4
2.001 - 5.000 stanovnika			
5.001 - 10.000 stanovnika			
10.001 - 30.000 stanovnika			
30.001 - 100.000 stanovnika			
SVEUKUPNO	19	8.082	100,00

Procjena broja stanovnika po naseljima u Općini Gvozd prema procjeni Studije za 1997. godinu:

OPĆINA GVOZD			
Broj stanovnika prema veličini naselja 1997. godine	Broj naselja	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
1 - 100 stanovnika	18	400	57,10
101 - 500 stanovnika	1	300	42,90
501 - 1.000 stanovnika			
1.001 - 2.000 stanovnika			
2.001 - 5.000 stanovnika			
5.001 - 10.000 stanovnika			
10.001 - 30.000 stanovnika			
30.001 - 100.000 stanovnika			
SVEUKUPNO	19	700	100,00

Predviđeni broj naselja i broj stanovnika po naseljima u Općini Gvozd prema procjeni Studije za 2005. godinu:

OPĆINA GVOZD			
Broj stanovnika prema veličini naselja 2005. godine	Broj naselja	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
1 - 100 stanovnika	15	1.080	43,60
101 - 500 stanovnika	3	600	24,20
501 - 1.000 stanovnika	1	800	32,20
1.001 - 2.000 stanovnika			
2.001 - 5.000 stanovnika			
5.001 - 10.000 stanovnika			
10.001 - 30.000 stanovnika			
30.001 - 100.000 stanovnika			
SVEUKUPNO	19	2.480	100,00

Obzirom na procjenu broja stanovnika u sljedećih desetak godina jednim od neurbaniziranog područja Županije i dalje će se moći smatrati općina Gvozd za koju se pretpostavlja da neće imati naselja većeg od 1.000 stanovnika.

Očekuje se ispodprosječna urbaniziranost (manja od 5,5%) Općine Gvozd od 0%, Majur, odnosno uspoređujući stanje urbaniziranosti 1991. godine i 2005. godine, očekuje se smanjenje urbaniziranosti općine Gvozd sa 5,3% na 0%.

Općina Gvozd tako spada u područja županije ispod prosječne urbaniziranosti od 2,7%.

Prema tipovima razvitka prostora Općina Gvozd pripada područjima koja pokazuju izrazito nazadovanje u razvitku. To su područja i naselja koja imaju izrazito negativne sve demografske i ostale pokazatelje. Najčešće su to ruralna, prometno izolirana područja, duboko u procesu izumiranja.

RAZVOJNE PROMJENE NASELJA U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI U RAZDOBLJU 1991. - 2005. GODINE

NAZIV GRADA ILI OPĆINE	BROJ NASELJA							
	IZRAZITO NAZADOVANJE U RAZVITKU		ZAOŠTAJANJE U RAZVITKU		STAGNACIJA PROCESA RAZVOJA		URAVNOTEŽENI RAZVITAK NASELJA	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
GRAD GLINA	48	69,5	20	29,0	1	1,5	0	0
GRAD HRVATSKA KOSTAJNICA	3	42,8	3	42,8	0	0	1	14,4
GRAD KUTINA	0	0	13	56,5	6	26,1	4	17,4
GRAD NOVSKA	6	26,1	6	26,1	11	47,8	0	0
GRAD PETRINJA	33	60,0	14	25,4	4	7,3	4	7,3
GRAD SISAK	4	11,7	10	29,4	9	26,5	11	32,4
OPĆINA DONJI KUKURUZARI	1	6,7	1	6,7	8	53,3	5	33,3
OPĆINA DVOR	58	90,6	6	9,4	0	0	0	0
OPĆINA GVOZD	19	100,0	0	0	0	0	0	0
OPĆINA HRVATSKA DUBICA	4	66,7	2	33,3	0	0	0	0
OPĆINA JASENOVAC	1	10,0	1	10,0	0	0	8	80,0
OPĆINA LEKENIK	2	12,6	4	25,0	7	43,7	3	18,7
OPĆINA LIPOVLJANI	0	0	1	25,0	1	25,0	2	50,0
OPĆINA MAJUR	9	90,0	1	10,0	0	0	0	0
OPĆINA MARTINSKA VES	0	0	6	35,3	10	58,8	1	5,9
OPĆINA POPOVAČA	0	0	2	15,4	8	61,5	3	23,1
OPĆINA SUNJA	28	70,0	0	0	4	10,0	8	20,0
OPĆINA TOPUSKO	10	62,5	3	18,7	3	18,8	0	0
OPĆINA VELIKA LUDINA	0	0	7	63,6	2	18,2	2	18,2
UKUPNO ŽUPANIJA	215	48,8	100	22,7	74	16,8	51	11,6

Iz gornje tabele se vidi da su na području Općine Gvozd sva naselja pokazala izrazito nazadovanje u razvitku.

Očekivana su sljedeća kretanja stanovništva u Općini Gvozd:

NAZIV OPĆINE ILI GRADA	POPIS NASELJA PREMA VELIČINI NASELJA 2005. GODINE				
	1-100	101-500	501-1.000	1.001-2.000	2.001-5.000 5.001-10.000 10.001-30.000 30.001 i više
OPĆINA GVOZD	BLATUŠA BOVIĆ BRNJAVAC ČREMUŠNICA DUGO SELO GOLINJA GORNJA ČEMERNICA GORNJA TRSTENICA KIRIN KOZARAC OSTROŽIN PODGORJE STIPAN ŠLJIVOVAC TREPČA	CREVARSKA STRANA PJEŠČANICA SLAVSKO POLJE		GVOZD	

Nas osnovu izvršenih analiza razvoja naselja Studijom naselja je prikazana određena funkcionalno organizacijska shema naselja koja za područje Općine Gvozd određuje sljedeća potencijalna središta:

FUNKCIONALNA SHEMA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE GVOZD
(izostavljena su naselja ispod 200 stanovnika)

LOKALNO SREDIŠTE VI. REDA (važnija općinska središta)	OSTALA VEĆA NASELJA VII. REDA (naselja sa više od 200 stanovnika)
GVOZD	Crevarska Strana
	Pješčanica
	Slavsko Polje

IZVODI IZ « PROMETNE STUDIJE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹²

U ovoj Studiji detaljno je analiziran prometno-geografski položaj Županije, te ratne štete nastale na prometnom sustavu.

Ovom se studijom na području Općine Gvozd planira brza cesta Karlovac - Gvozd - Glina i dalje priključak na brzu cestu Slunj- Topusko – Glina – Sisak – Sunja- Kutina – Virovitica.

Željeznička pruga Sisak – Karlovac svrstana je u kategoriju sporedne pruge II reda i trenutačno je u prekidu.

Zbog revitalizacije Topuskog i Gvozda predviđa se svakako osposobiti ovaj prometni pravac, modernizirati ga i dovesti u funkciju.

¹² "Prometna studija Sisačko-moslavačke županije", IGH – Zavod za prometnice, Zagreb, 1997.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

IZVOD IZ « KONCEPCIJSKOG RJEŠENJA PRIORITETNIH FAZA RAZVITKA VODOOPSKRBE NA PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹³

Područje Općine Gvozd spada u vodoopskrbnu zonu «Glina-Gvozd» unutar koje su dva vodoopskrbna sustava:

- vodoopskrbni sustav Glina kojim je obuhvaćeno područje grada Gline i
- vodoopskrbni sustav Gvozd –Topusko , kojim su obuhvaćene općine Gvozd i Topusko.

Središnji vodoopskrbni sustav na prostoru Općine Gvozd temelji se na izvorištu Perna, maksimalno iskorištenog kapaciteta 45l/s.

Vodoopskrba ovog područja nije zadovoljavajuća pa se uz sanaciju postojećeg sustava predlaže izgradnja novog crpilišta i proširenje vodoopskrbnog sustava.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

IZVJEŠĆA O STANJU U OKOLIŠU SISAČKO - MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹⁴

Izvjeshće o stanju okoliša predstavlja analizu podataka o stanju okoliša dostavljenih županijskim tijelima nadležnim za zaštitu okoliša od strane pojedinih gradova i općina i prikupljenih obilaskom terena.

Područje Općine Gvozd nije do sada pokriveno izvješćima na temelju mjernih parametara niti u obliku dostupnih podataka.

Vodoopskrbni sustav Općine Gvozd spada u jedan od deset u Županiji koji koristi podzemnu vodu, pa je stoga izuzetno važno posvetiti pažnju rješenju odvodnje otpadnih voda.

Za području Općine Gvozd izrađena je studija utjecaja na okoliš «Pješčanica-Gvozd», kop lignita i kremenog pjeska. U studiji su definirani uvjeti privođenja eksploataciji ležišta kamenog pijeska i ugljena niskokalorične vrijednosti na lokaciji «Pješčanica» u Općini Gvozd.

Eksploatacija će uzrokovati značajne utjecaje na okoliš koji se provođenjem propisanih i projektom predviđenih rješenja i zaštitnih mjera mogu održavati u dopuštenim i prihvatljivim granicama.

Predviđena je kontrola podzemnih voda, jer je kod otkopavanja površinskih ležišta u pravilu prisutan utjecaj na podzemne vode.

Ukupna količina tehnološkog otpada na području Općine Gvozd iznosi cca 2050 t i to je uglavnom anorganski neopasni otpad.

¹³ «Konceptijsko rješenje prioriternih faza razvitka vodoopskrbe na području Sisačko-moslavačke županije», HIDROPROJEKT-ING, Zagreb, 1998.

¹⁴ «izvjeshće o stanju u okolišu Sisačko-moslavačke županije», APO Agencija za posebni otpad d.o.o Zagreb, 1998

IZVOD IZ STUDIJE « ZAŠTITA PRIRODNE BAŠTINE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI»¹⁵

Studijom « Zaštite prirodne baštine u Sisačko - moslavačkoj županiji» analizirane su prirodne karakteristike prostora Županije, zaštićeni i evidentirani spomenici prirode, stanje zaštićenih spomenika prirode s osvrtom na posljedice od ratnih razaranja, te program budućih istraživanja.

Rješenjem Regionalnog zavoda za zaštitu prirode br 110/2-1964 (Današnje Ministarstvo kulture i uprava za zaštitu prirodne i kulturne baštine u Zagrebu) na području Općine Gvozd je u Upisnik zaštićenih dijelova prirode upisan poseban botanički rezervat Cret Đon močvara na području Blatuše.

RED. BR.	KTG. ZAŠTITE	REG. BR.	NAZIV	OPĆINA
1.	park prirode	821	Lonjsko polje	Novska, Sisak, Jasenovac
2.	park šuma	702 (357)	Kotar Stari gaj	Petrinja, Sisak
3.	pos. rezervat ornitološki	120 (108)	Krapje đol	Jasenovac
4.	pos. rezervat ornitološki	791 (408)	Rakita	Sisak
5.	-II-	792 (409)	Dol Dražiblato	Sunja
6.	pos. rezervat botanički	196 (136)	Cret Đon močvara	Gvozd
7.	spom. park. arhitekture	578 (254)	Strossmayerovo šetaliste	Petrinja

Posebni rezervat- je područje u kojem je posebno izražen jedan ili više neizmjenjenih sastojaka prirode, a osobitog je znanstvenog značaja i namjene. Posebni rezervat može biti: botanički (floristički, šumske vegetacije i dr.) zoološki (ornitološki, ihtiološki ...) geološki, hidrološki, rezervat u moru i dr.

Programom očuvanja i unapređenja prirodne kroz Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije za prioriteta istraživanja, te provedbu zaštite i upisivanje u Upisnik zaštićenih dijelova prirode na području Općine Gvozd predložena je i dolina rijeke Kupe.

Sukladno Prostornom planu Sisačko-moslavačke županije u okviru zaštite prirode izvan zaštićenih područja potrebno je:

- u cilju zaštite bioraznornosti sačuvati što gušću mrežu očuvanih biotopa; u okviru gospodarenja šumama sačuvati određeni postotak starih šuma; u poljodjelstvu i vodnom gospodarstvu sačuvati dio postojećih živica, šumaraka, prirodnih potoka i drugih vodenih staništa, a pri gradnji prometnica osigurati prijelaze za divljač,
- sprječavati zahvate i djelatnosti posljedice kojih su degradacija i smanjenje raznornosti biljnog i životinjskog svijeta,
- biološkom rekultivacijom umanjiti štetne posljedice velikih graditeljskih zahvata i površinskih kopova,
- pri vodnogospodarskim zahvatima predvidjeti mjere ublažavanja negativnih posljedica,
- predvidjeti odgovarajući oblik zaštite za ljekovite izvore u cilju njihova primjerenog korištenja (zdravstvo, turizam, rekreacija).

¹⁵ «Zaštita prirodne baštine u Sisačko-moslavačkoj županiji» Županijski zavod za prostorno uređenje u suradnji s Državnom upravom za zaštitu prirodne i kulturne baštine, Zagreb 1997.

IZVOD IZ « PROGRAM GOSPODARENJA OTPADOM SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹⁶

Studija «Program gospodarenja otpadom Sisačko-moslavačke županije» je temeljni dokument kojim se na nivou Županije sustavno rješava problematika odlaganja otpada , te predstavlja sastavni dio «Programa o zaštiti okoliša».

OPĆINA GVOZD					
ključni broj	naziv	količina(t)	porijeklo	način postupanja	način obrade
17 07 01		2021,000	anorgansko	organsko	odlagalište građevinskog otpada
20 03 05		28,000	anorgansko	organsko biološko	iskorištavanje
Ukupno Gvozd:		2049,000			

U tablici su date ukupne količine pojedinih vrsta otpada s osnovnim obilježjima porijekla, načinom postupanja i mogućeg načina obrade.

Ukupna količina tehnološkog otpada Općine Gvozd u odnosu na ukupni tehnološki otpad Županije je vrlo mala i iznosi svega 0,36%.

¹⁶ "Program gospodarenja otpadom Sisačko-moslavačke županije" CPA d.o.o., Zagreb, 1997.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

2.2.1. Demografski razvoj

Na području Općine Gvozd je prema popisu stanovništva 1991. godine živjelo ukupno 8082 stanovnika.

Prema prvim podacima zadnjeg popisa stanovništva 2001.godine na području Općine Gvozd živi 3779 stanovnika, a u najvećem naselju i općinskom središtu Gvozd živi 1303 stanovnika.

Proizlazi da se stanovništvo Općine Gvozd kroz zadnjih deset godina usljed ratnih zbivanja i migracija, te usljed prirodnog negativnog kretanja stanovništva, smanjilo za 4303 stanovnika, odnosno za 53, 24 % .

Pad broja kućanstava u odnosu na 1991. godinu je relativno niži nego stanovništva zbog tendencije smanjenja prosječnog broja članova po kućanstvu (što je posljedica opadanja nataliteta). Broj domaćinstava 2001. godine , u odnosu na 1991. godinu je manji za 1069 domaćinstava, odnosno za 40,87%.

OPĆINA	mat. broj naselja	NASELJE	broj stalnih stan. 1991.	% poljop. stan.	% radn. koji rade u mjestu stano.	% radn. u aktiv. stan.	% dom. bez polj. posj.	broj poljop. stan.
GVOZD	3425	BLATUŠA	558	12,94	20,28	71,50	9,76	70
GVOZD	4456	BOVIĆ	313	36,18	39,13	35,66	29,25	106
GVOZD	6220	BRNJAVAC	216	7,25	0,00	56,45	11,86	15
GVOZD	8346	CREMUŠNICA	390	65,77	47,22	17,91	9,17	219
GVOZD	8397	CREVARSKA STRANA	425	28,65	5,43	47,92	12,00	106
GVOZD	15857	DUGO SELO LASINJSKO	385	47,47	19,15	23,15	9,16	169
GVOZD	18279	GOLINJA	270	81,20	0,00	5,62	8,14	203
GVOZD	18996	GORNJA ČEMERNICA	437	28,19	30,53	49,22	11,48	106
GVOZD	19577	GORNJA TRSTENICA	299	57,35	44,90	26,34	3,81	160
GVOZD	70823	GVOZD	1570	1,81	84,68	84,60	69,63	26
GVOZD	28495	KIRIN	320	61,94	4,55	14,10	3,81	179
GVOZD	31186	KOZARAC	291	26,38	20,69	44,96	25,84	67
GVOZD	45900	OSTROŽIN	393	45,07	14,81	24,77	9,85	151
GVOZD	48275	PJEŠČANICA	661	19,13	23,02	56,50	9,79	114
GVOZD	49140	PODGORJE	283	15,30	1,15	64,44	15,91	43
GVOZD	58246	SLAVSKO POLJE	752	7,27	14,12	70,25	9,56	52
GVOZD	60569	STIPAN	228	50,93	45,45	21,57	18,18	110
GVOZD	63762	ŠLJIVOVAC	169	60,12	35,00	19,23	5,26	98
GVOZD	65455	TREPČA	122	72,28	12,50	14,04	7,69	73
SISAČKO-MOSLAVAČKA	svoga GVOZD		8082	27,98	41,75	47,67	24,00	2067

Prema sastavu stanovništva 1991. godine bilo je 46,79% aktivnog stanovništva, od čega je 41,89% bilo zaposleno u primarnoj djelatnosti, 21,17% u sekundarnoj djelatnosti, te 26,64% u tercijalnim djelatnostima.

Tabela prirodnog kretanja stanovništva za razdoblje od 1991.-1997. godine pokazuje da je u tom razdoblju prirodni priraštaj bio negativan odnosno da je iznosio -104. Mali broj živorođenih (106), te veliki broj umrlih (210) karakteristika je stare populacije.

Naselje	Prirodno kretanje stanovništva 1991.-1997. godine									
	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	Ukupno 1991.-1997.		
	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	N	M	Pr
BLATUŠA	-3	-1	0	0	-1	-3	-2	6	16	-10
BOVIĆ	0	0	0	0	0	-2	1	5	6	-1
BRNJAVAC	-2	0	0	0	0	-1	-2	1	6	-5
CREMUŠNICA	-1	0	0	0	0	0	-2	1	4	-3
CREVARSKA STRANA	5	0	0	0	0	-3	-3	7	8	-1
DUGO SELO LASINJSKO	-2	0	0	0	0	-2	-3	3	10	-7
GOLINJA	-3	-1	0	0	0	0	0	1	5	-4
GORNJA ČEMERNICA	0	0	0	0	0	0	-1	2	3	-1
GORNJA TRSTENICA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GVOZD*	3	-2	-1	0	-8	-5	-6	59	78	-19
KIRIN	-6	0	-1	0	0	-1	0	0	8	-8
KOZARAC	0	-1	0	0	0	1	-1	5	6	-1
OSTROŽIN	-7	0	0	0	0	-3	-2	0	12	-12
PJEŠČANICA	-6	0	0	0	-1	-2	-4	3	16	-13
PODGORJE	-1	0	0	0	-1	0	0	4	6	-2
SLAVSKO POLJE	1	0	0	0	0	-4	-9	7	19	-12
STIPAN	-1	0	0	0	0	-1	0	0	2	-2
ŠLJIVOVAC	-1	0	0	0	0	0	0	0	1	-1
TREPČA	0	0	0	-1	0	0	-1	2	4	-2
Ukupno općina GVOZD	-24	-5	-2	-1	-11	-26	-35	106	210	-104

Uzajamna povezanost i uvjetovanost gospodarskog i demografskog razvitka temelj je razvojnog planiranja. Za gospodarsku revitalizaciju područja potrebno je radno sposobno stanovništvo na ukupnoj razini, od kojih jedan dio ima managerske sposobnosti za uvođenje novih proizvodnih programa. Posebnim poticajima potrebno je osigurati povratak radno sposobnog stanovništva u mjesta rođenja ili u neka druga područja.

Oblik demografske obnove Županije ne smije se stoga ograničiti samo na klasično poticanje reprodukcije stanovništva, koje može dati rezultate samo u dužem vremenskom razdoblju, a nema sigurnosti da brojnije mlađe generacije neće emigrirati iz tog područja. Stoga je potrebno primjenjivati različite oblike obnove, uključujući i druge oblike gospodarske i općenito ukupne revitalizacije.

1. Potrebno je postaviti okvire gospodarske revitalizacije čime se posredno ostvaruju uvjeti za veću reprodukciju malobrojnog reprodukcijski sposobnog stanovništva i dolazak novog stanovništva.
2. Opći okviri obnove znače primarno omogućavanje ostanka stanovništva, jer je emigracija mlađeg, obrazovanijeg i reprodukcijski sposobnog stanovništva najveća prepreka svakoj demografskoj obnovi. Potrebno je omogućiti uvjete gospodarskog razvoja u kojem domicilna populacija nema prirodni pad stanovništva.
3. Povratak prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba prvenstveno će značiti povećanje brojnog stanja populacije no, s obzirom na primarni povratak uvjetno starijih osoba i očekivani nepotpuni povratak, neće bitnije utjecati na znatniju promjenu reprodukcijskih kretanja.
4. Moguće mjere revitalizacije morale bi omogućiti zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje u županijskim područjima posebne državne skrbi iz sredstava socijalnog i gospodarskog programa.

5. Demografska obnova općinskog područja u trenutnim demografskim uvjetima može se temeljiti na ostanku novopridošlog stanovništva iz Bosne i Hercegovine, povratku dijaspore i omogućavanju dolaska novog obrazovanijeg, mlađeg i reproduktivno sposobnog stanovništva.
6. Ostanak novopridošlog stanovništva iz Bosne i Hercegovine mora se rješavati njihovim zbrinjavanjem, resocijalizacijom, akulturacijom i integracijom u novu sredinu. Ova populacija dolazi iz područja nekoliko puta veće reprodukcije i može određeno vrijeme zadržavati reprodukcijски okvir i navike sredina iz kojih su došli, te postati nositelj reprodukcije na području Općine.
7. Povratak stanovnika s rada u inozemstvu nije intenzivan (oko 4,5 % ukupnog stanovništva), te neće bitnije utjecati na promjene postojećih procesa.
8. Znatan broj hrvatskih iseljenika u raznim dijelovima svijeta objektivno predstavlja drugu važnu populaciju, uz onu novopridošlu iz Bosne i Hercegovine, kao potencijalnu u demografskoj obnovi Hrvatske. Zakonom o područjima posebne državne skrbi potrebno je riješiti ključno pitanje kako taj potencijal privući u Sisačko - moslavačku županije.
9. Potpuno je jasno da se demografska obnova Općine mora provoditi u sklopu gospodarske obnove, kao njen integralni dio i važna pretpostavka svakog planiranja u prostoru.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

Provođenje prostornog razvitka vezano je na jačanje materijalne osnove Općine Gvozd uz pretpostavku da će dostići stupanj razvijenosti koji omogućava ostvarenje većine ciljeva i interesa u prostoru.

Uvažavajući prostorna, demografska i financijska ograničenja, te dugo vrijeme potrebno za željene pozitivne promjene Planom se opredjeljuje za prioritarno osposobljavanje i poboljšanje postojeće prostorno razvojne strukture, te izvedbu nedostajućih sustava o kojima ovisi razvoj u širem prostoru.

Prioriteti se odnose na one programe koji će dati brze pozitivne ekonomske učinke, utjecati na pokretanje pozitivnih gospodarskih aktivnosti i zaustavljanje negativnih kretanja u prostoru.

Prioritetni zahvati usmjerit će se po sljedećim načelima:

- tehnološka i organizacijska poboljšanja na infrastrukturi
- korištenje rezervi postojećih naselja za razne djelatnosti i stanovanje
- prilagođavanje uslužnih i društvenih djelatnosti prostornim ograničenjima (planirane dnevne migracije)
- usmjeravanje izgradnje u zone s dovoljnim kapacitetima postojeće infrastrukture, te izgradnja potrebne infrastrukture radi stvaranja uvjeta za razvoj, osobito na područjima oživljavanja gospodarstva i naseljavanja
- sanacija područja i mjesta izrazite ugroženosti okoliša
- rezervacija i ograničeno korištenje prostora potencijalnog razvoja (turizam, infrastruktura, vodni resursi) koji se ne može realizirati u predvidivom razdoblju i za koje ne postoji dovoljan stupanj istraženosti.

Osnovni cilj planiranja prostora je postizanje održivog razvoja, koji će koristiti sadašnji prostor i okoliš Općine Gvozd tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja.

Planom se neće značajnije mijenjati ukupna površina osnovnih kategorija korištenja prostora, osobito ne na štetu prirodnih resursa od osobitog značaja i vrijednosti, nego će se nastojati poboljšati kvalitativne značajke prostora i racionalno koristiti već angažirani prostor.

Planom će se odrediti područje vrijednih resursa na kojima je isključena prenamjena prostora (posebno vrijedno poljoprivredno zemljište, posebni rezervat i sl.)

Glavni ciljevi gospodarskog razvitka Općine su:

- priskrbiti razvojnu pomoć u ratom stradalim dijelovima Općine i gospodarski nerazvijenim i ugroženim područjima;
- povećati ukupni dohodak i razinu obrazovanja ljudi;
- smanjiti nezaposlenost i povećati produktivno zapošljavanje;

Pod-ciljevi za ostvarivanje glavnih ciljeva su:

- potaknuti razvoj dinamičnih, inovativnih i izvozno usmjerenih lokalnih proizvodnih sustava;
- unaprijediti gospodarstvo vlastitim, državnim i inozemnim resursima podržavajući infrastrukturu za poduzetništvo;
- unaprijediti poljoprivredu, proizvodnju hrane i razvoj sela;
- poticati strana ulaganja u Općinu; privlačiti i koristiti druge strane resurse za razvoj;
- čuvati i unapređivati okoliš, spomeničku baštinu i krajolik, te druge stečene i stvorene resurse za budući razvoj;
- prostor Općine koristiti tako da gospodarstvo, posebno mala i srednja poduzeća, budu locirana na postojećim razvojnim osima, a u ostalim dijelovima općinskog prostora razvijati gospodarske djelatnosti koje čuvaju i unapređuju okoliš i prirodu;
- poticati regionalno partnerstvo te razvijati samopovjerenje i društvenu koheziju;
- ubrzati promjene tradicionalne strukture za donošenje odluka u kreiranju i provedbi mjera politike razvoja, te potaknuti stvaranje novih oblika upravljanja na svim razinama Županije.

Osnovni cilj politike gospodarskog razvitka Općine Gvozd temelji se na:

- donošenju odluka sa što većom neposrednom suradnjom sa stanovništvom i uključivanjem svih sudionika kod odlučivanja u zajedničkim ciljevima ;
- zajedničkom pristupu gospodarskog razvoja sa županijske i lokalne razine, uz istovremenu primjenu instrumenata i mjere potpore razvoju sa državne razine.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

Prostorno razvojnu strukturu prostora Općine Gvozd obilježavaju disperzna ruralna naselja s relativno malim brojem stanovnika.

Poluurbano naselje Gvozd kao općinsko središte, te mreža naselja koja imaju više od dvjesto stanovnika trebaju biti osnova za unapređenje prostorno razvojne strukture policentričnog tipa.

Planom je potrebno stvoriti preduvjete za kvalitativno unapređenje naselja Gvozd i osnaživanje i revitalizaciju ostalih naselja.

S obzirom na to da je ovo područje vrijednih, ali neiskorištenih potencijala planska usmjerenja se odnose na očuvanje prirodnog okoliša uz revitalizaciju gospodarstva i naročito poljodjelstva.

Općina Gvozd-
karakterističan
izgled krajolika

Kako je Općina Gvozd relativno dobro prometno povezana postoji mogućnost za razvoj rekreacijskog kontinentalnog turizma vezanog na lov, prirodnu i kulturnu baštinu, termalne vode.

Jedan od bitnih preduvjeta razvoja je socijalnog karaktera. Demografski manjkovi nisu nastali samo kao posljedica domovinskog rata, već su bili iskazivani i prije kroz negativan prirast stanovništva.

Još prema popisu iz 1991. samo sedam naselja je imalo više od pedeset posto poljoprivrednog stanovništva, a više od pedeset posto stanovnika svih naselja (osim stanovnika Gvozda) je radilo izvan mjesta stanovanja.

Razvoj naselja treba težiti postupnom preokretu u ruralnoj sferi tj. planske intervencije potrebno je prilagoditi stvaranju mogućnosti za razvoj poljoprivredne proizvodnje na bitno drugačijim osnovama od današnjih. Kako se očekuje postupno smirivanje procesa deagrarizacije planske intervencije je potrebno prilagoditi stvaranju mogućnosti za razvoj poljoprivrede na bitno drugačijim osnovama od današnje.

Nužno je uspostaviti kriterije i osigurati uvijete za osnivanje obiteljskih gospodarstava, koja bi u ovim uvjetima morala obuhvaćati veće površine, te dobro razvijenu mrežu usluga i distribucije.

Radi poboljšanja životnog standarda i potpunijeg zadovoljenja osobnih i zajedničkih potreba stanovništva planskom organizacijom prostora omogućiti će se izgradnja stambenih objekata i objekata društvenog standarda, te komunalna dobra opremljenost.

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno – povijesnih cjelina

Težište zaštite krajobraznih vrijednosti je na integralnom vrednovanju prostora kao kulturnog krajolika. Područje Sisačko - moslavačke županije promatrano sa stanovišta regionalnih obilježja je izuzetno raznoliko, stoga je na ovom području prepoznato više prostornih cjelina zajedničkih svojstava, tzv. regije (tipova) kulturnog krajolika:

- Sisačka Posavina i Lonjsko polje
- Moslavina i dio Slavonije
- Pokuplje s dijelom Turopolja
- Banovina
- Zrinska gora
- Pounje
- Izgrađeni krajolik.

Općine Gvozd je smještena u području Banovine. Prostor Banovine je brežuljaksto brdovit teren modeliran manjim vodotocima. Sjeverni dio je blago brežuljkasto područje, koje postepeno prelazi u prostor Pokuplja. Poljodjelski krajolik je pretežito kultiviran oranicama i livadama, s rjeđim zonama šumskih površina. Južni dio Banovine je viši, s prelaskom u brdovito područje Zrinske gore. Vodotoci su rjeđi, a njihove doline uže. Pretežito je pokriven šumskim i livadnim površinama. Poljodjelska obrada je ekstenzivna. Slikovitost prostora naglašena je plasticitetom osnovnog reljefa, a manje antropogenim utjecajem.

Krajolik Pokuplja

Područje Banovine karakteriziraju dva osnovna povijena tipa naselja: sela vezana uz poljodjelstvo i stočarstvo i mali gradovi: Petrinja i Glina kao gradovi Vojne krajine i Topusko s naseobinskim kontinuitetom od antike, preko srednjeg vijeka do današnjeg lječilišnog i rekreativnog središta Banovine.

2.2.4.1. Načela i ciljevi zaštite kulturno povijesnih vrijednosti¹⁷

Jedno od temeljnih načela na kojem danas gradimo principe zaštite kulturne baštine je činjenica da je arhitektonski spomenik, bilo koje vrste i značenja, nedjeljivo povezan s okolinom, a time i širim prostorom. Na tim je principima definiran i novi segment zaštite kulturne baštine, a to je prostorna baština.

Pod pojmom prostorne baštine podrazumijevamo "topografski definirana područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti".

Uz tradicionalni pojam zaštite spomenika kulture i prirode, ravnopravno se pojavljuje i zaštita kulturnih i prirodnih dobara, odnosno valorizacija svih oblika proizvoda prirode i ljudske stvaralačke djelatnosti.

Smatrajući da kulturno i prirodno nasljeđe predstavlja harmoničnu cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi, proširena je terminologija zaštite na pojmove zaštite kulturne i prirodne, odnosno prostorne baštine.

U tom kontekstu valorizirani su krajolici i pejzažni predjeli općine Gvozd, bilo da su prirodni okvir naselja, brežuljci obrađeni vinogradima ili pokriveni šumama, bilo da su ljudskom rukom kultivirani predjeli u blizini naselja, odnosno povijesnog spomenika.

Najveća vrijednost ovog područja je osim vrijednih primjera graditeljske baštine, osobito sakralnih građevina, očuvani krajolik, koji je sinteza prirodnih, pejzažno-reljefnih osobitosti i antropogenih djelatnosti.

Iako se zaštita kulturne baštine provodi po posebnim zakonima, Prostorni plan je prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu. U cilju sustavne brige za zaštitu graditeljske baštine, kako je određeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, osnovna su opredjeljenja sljedeća:

- uspostava cjelovitog i usklađenog sustava zaštite graditeljskih i kulturnih vrijednosti
- neprekidno istraživanje i vrenovanje graditeljske baštine, te poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade, radi djelotvornije zaštite ali i radi uključivanja u razvojne programe
- revizija postojećih konzervatorskih studija za zaštićene povijesne cjeline
- zaštita mogućih arheoloških predjela i mjesta u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti
- uspostava uravnoteženih odnosa između osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih pojava, osobito na području povijesnih urbanih i ruralnih cjelina, radi očuvanja njihovih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja kojem pripadaju
- u sklopu modela revitalizacije seoskih cjelina primjeniti integralne oblike zaštite, te poticati osnivanje muzeja na otvorenom i predstavljanja narodnog stvaralaštva radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka.

Europskom konvencijom o krajoliku, krajolikom se smatra područje izgled kojega je određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih činitelja. Krajolik se mora shvatiti kao prostorno ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu, u kojoj valja poštivati načelo raznolikosti i posebnosti krajolika. Prema smjernicama prostornog uređenja Radne zajednice Alpe Jadran (1997) ciljevi i opredjeljenja su osigurati vitalni kvalitetni

¹⁷ Izvod iz Konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja Općine Gvozd, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, 2001. god.

krajolik uz očuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja. Potrebno je prepoznati i sačuvati pojedine tipove krajolika; krajolik s visokim stupnjem gospodarske učinkovitosti, krajolik s visokim stupnjem prirodnosti, krajolik s visokim stupnjem identiteta, nove kvalitete krajolika (osobito vezana uz naselja). U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti propisuje se sljedeće:

- izbjegavati pravocrtnu regulaciju vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata
- duž međa čuvati živice i pojedinačna stabla kao tradicionalni oblik razdiobe prostora
- spriječiti daljnju neplansku izgradnju kuća i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima
- očuvati seoske krajolike i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskog gospodarstva, poljodjelstva, obrtništva, rukotvornih vještina, turizma, te poticanje seoskog stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je važno očuvati sliku naselja i kultiviranog krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i strukturalne značajke graditeljske baštine, prije svega: oblik parcele, smještaj građevina na parceli i tradicijski obiteljski vrt
- očuvanje prepoznatljivosti povijesnih cjelina urbanog karaktera treba temeljiti na poštivanju jedinstvenosti svakog naselja, njegovoj povijesnoj slojevitosti, zakonitostima rasta i preobražaja. Potrebno je provesti revalorizaciju dosad utvrđenih zona zaštite, na principima najstrože i potpune zaštite povijesne organizacije i strukture, odnosno odrediti zone u kojima su moguće graditeljske intervencije, a da se time ne narušavaju vrijednosti najstrožeg povijesnog središta. Osobitu pozornost posvetiti kontaktnim zonama povijesnog središta i rubnim dijelovima povijesnih naselja, štiteći mjerilo, zatečene vrijednosti i graditeljsku tradiciju. Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem, moraju biti na kvalitetan način, sukladno njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim karakteristikama, uključeni u budući razvoj. To prije svega podrazumijeva:
  - zadržavanje i očuvanje prostornih odnosa definiranih tijekom povijesti, koji se manifestiraju u cjelovitoj slici prostora kao kulturnog krajolika
  - očuvanje prostorne homogenosti naselja, prije svega njegova volumena, okruženog područjima kultiviranog krajolika
  - zadržavanje povijesnih oblika komunikacija - starih cesta, pješačkih puteva i staza
  - očuvanje povijesnog nasebinskog ustroja, parcelacije i tradicijske arhitekture
  - oživljavanje povijesnih oblika naseljenosti – sela, zaselaka u okviru njihovog prostornog okruženja, povijesne matrice, parcelacije i tradicijske građevne strukture
  - revitalizaciju napuštenih sela i zaselaka, izuzetne etnološke, arhitektonske i ambijentalne vrijednosti
  - očuvanje i obnovu tradicijske arhitekture, stambene i gospodarske, kao i svih povijesnih arhitektonskih građevina spomeničkih svojstva, kao nositelja prepoznatljivosti prostora
  - očuvanje povijesne slike prostora i karakterističnih vizura
  - očuvanje i njegovanje izvornih i tradicionalnih funkcija i sadržaja, poljoprivrednih kultura kao što su vinogradi i tradicionalnog načina obrade zemlje
  - zadržavanje i očuvanje karakterističnih toponima, naziva sela, brežuljaka i potoka, od kojih neki imaju povijesno (arheološko) i simboličko značenje
  - očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova s kulturno povijesnim obilježjima.
  - istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza i mjesta važnih za lokalnu ali i nacionalnu povijest.

U cilju očuvanja, zaštite i unapređenja kulturne i prirodne baštine općine Gvozd, što znači očuvanje identiteta, naglašavamo načela zaštite koja bi trebala biti polazna osnova budućeg razvitka:

- kulturna i prirodna baština predstavlja temelj identiteta i dokaz je povijesnog kontinuiteta razvitka sredine pa ju je potrebno štiti od svake daljnje devastacije i degradacije njenih temeljnih vrijednosti
- osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština, koja je zajedničko djelo čovjeka i prirode, odnosno rezultat je ljudskog djelovanja kroz povijest
- osim vrednovanih građevina - reprezentativnih primjera određenog stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje, drvene kuće, koje bi kao nositelje identiteta, trebalo čuvati u izvornim oblicima i po mogućnosti izvornoj namjeni
- prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevinskih zona u kvalitetne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajolika i gubitak samosvojnosti.

Zaštita i obnova kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti postavljaju se kao važan zadatak na kojem Banovina i Kordun, ali i cijela Hrvatska treba graditi svoj identitet.

Kulturna baština općine Gvozd posjeduje kulturno povijesnu, arhitektonsku, etnološku, arheološku i dokumentarnu vrijednost, stoga je za potrebe ovog plana izrađena Konzrevatorska podloga. Cilj ove podloge je da se ustanove osnovni prostorni i razvojni činitelji očuvanja kulturne baštine, te da se daju smjernice i uvjeti korištenja prostora, za djelovanje u prostoru i za pojedinačne graditeljske zahvate. Zaštita graditeljske baštine se provodi prema usvojenim načelima integralne zaštite prostora, ali i očuvanjem autentičnosti kroz obnovu izvornih obilježja građevine. Modaliteti zaštite određuju se prema kriteriju zoniranja, (stroga zona zaštite povijesnih struktura i kontaktne zone), te prema propisanim mjerama zaštite. Dio prostora općine vrednovan je kao područje kulturnog krajolika, osobito padine Petrove gore s tradicionalnim selima i brežuljcima, ali i s brojnim arheološkim lokalitetima.

Padine
Petrove gore

Potrebno je s naročitom pažnjom pristupiti planiranju građevinskih područja, kako ne bi došlo do narušavanja kvalitetnih prostornih odnosa, uz očuvanje vrijednih vizura na sela i krajolik.

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE GVOZD

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Jedna od temeljnih zadaća prostornog uređenja je zaštita prostora kao prirodnog resursa, što nameće obziran način korištenja. Društveni odnos prema korištenju prostora u novije je vrijeme bitno promijenjen, te se Republika Hrvatska i Ustavom, a potom i donošenjem Strategije i Programa prostornog razvitka odredila za politiku održivog razvoja.

Uvođenjem informatičkog, znanstveno - istraživačkog, koordinacijskog i odgovarajućeg zakonskog okvira kao ključne podloge za provođenje smjernica Plana, usuglašavanjem razvojnih interesa i postupaka, te pripremom temeljnih preduvjeta za pojedine razvojne pravce ostvariti će se i kvalitetniji odnos spram prostora i njegovog korištenja.

U fazi određivanja razvojnih preduvjeta nužno je uvažiti ustavnu odrednicu o prostoru kao dijelu nacionalnog bogatstva, ograničenog i u kvalitativnom i u kvantitativnom pogledu, kroz niz mjera, usuglašanih planskih akcija i zabrana, kako bi neposredni i dugoročni ciljevi i interesi postali prepoznatljivi elementi razvoja.

Ciljevi racionalnog korištenja i zaštite prostora su :

- preispitivanje važećih građevinskih područja u odnosu na izgrađenost u prostoru;
- racionalno planiranje novih površina za razvoj naselja i gospodarskih pogona;
- poboljšavanje efikasnosti korištenja svih postojećih već angažiranih prostora;
- gašenje neprimjerenih sadržaja u prostoru uz njegovu sanaciju i revitalizaciju;
- određivanje prostora vrijednih resursa na kojima je isključena prenamjena prostora;
- prilikom planiranja trasa prometne i komunalne infrastrukture prioritetno ispitati mogućnosti korištenja postojećih koridora i izbjegavati zauzimanje novih površina (posebice poljoprivrednih i šumskih);
- u odnosu na ostale načine korištenja zemljišta težiti povećanju u korist poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

Promjena odnosa prema prirodnim resursima (pitka voda, vrijedne prirodne cjeline, poljoprivredne i šumske površine itd.) je nužna i postala je osnovni postulat u najnovijoj generaciji dokumenata prostornog uređenja. Kako je načelno jasno da su resursi ograničeni, u idućem planskom razdoblju potrebno je predložiti raznolike mogućnosti korištenja resursa.

Promjena odnosima prema resursima, naime omogućuje intenzivniji razvoj komplementarnih djelatnosti u tercijaru (npr. "kontinentalni" tip turizma), te razvojno aktiviranje društvenih djelatnosti obrazovanja, zdravstva, kulture i rekreacije.

Pejzaž u Općini Gvozđ

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno- povijesnih cjelina

Sukladno preporuci iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije pri određivanju površina građevinskih područja potrebno je voditi računa o preporučenoj normi od 300 m² po stanovniku brutto građevinskog područja naselja.

S obzirom na to da je tu gustoću moguće očekivati samo u većim urbaniziranim središtima, manja gustoća područja Općine Gvozd je opravdana zbog brdske raspršene izgradnje (naselja na području Općine Gvozd su izrazito neracionalno građena – razvučena su uz ceste ili raštrkana po obroncima) i tradicionalno slabe naseljenosti.

Izvod iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije:

Tablica 4: Procjena broja stanovništva i prijedlog najmanjih gustoća stanovanja i okvirnih površina građevinskih područja naselja

Grad / Općina	Postojeći PPO		Stanje 1991. god.		Procjena 1999. god.		Novi prostorni planovi uređenja **		
	Površina građevnog područja (ha)	Izgrađeni dio građevnog područja	Broj stanovnika	Gustoća stanovanja (stan / ha)	Broj stanovnika	Gustoća stanovanja (stan / ha)	Minimalna bruto gustoća stanovanja (stan / ha)	Okvirna procjena broja stanovnika 2010. god.	Preporučena max površina građ.podr. (ha)
GLINA	2.936,7	40 %	23.040	7,85	13.617	4,64	4,9	14.500	2.950,0
H.KOSTAJNICA	676,0	40 %	4.996	7,39	1.328	1,96	5,9	4.000	680,0
KUTINA	3.578,9	50 %	24.829	6,94	23.052	6,44	7,2	25.700	3.580,0
NOVSKA	1.538,0	50 %	17.231	11,20	12.296	7,99	10,3	15.800	1.540,0
PETRINJA	3.625,0	45 %	35.151	9,70	23.573	6,50	7,2	26.000	3.630,0
SISAK	4.749,2	50 %	61.413	12,93	69.283	14,59	14,8	70.000	4.750,0
D. Kukuruzari	545,0	40 %	3.063	5,62	826	1,52	1,8	1.000	550,0
Dvor	3.456,0	40 %	14.561	4,21	1.841	0,53	1,0	3.400	3.460,0
Gvozd	ne postoji PPO		8.082	-	1.947	-	5,0	3.400	680,0
Hrv. Dubica	1.045,0	40 %	4.237	4,05	981	0,94	2,3	2.400	1.050,0
Jasenovac	439,0	45 %	3.599	8,20	1.516	3,45	5,4	2.400	440,0
Lekenik	2.615,0	50 %	6.248	2,39	7.924	3,03	3,0	8.000	2.620,0
Lipovljani	859,0	40 %	3.866	4,50	3.571	4,16	4,4	3.800	860,0
Majur	617,8	40 %	2.310	3,74	468	0,76	1,3	800	620,0
Martinska Ves	552,2	50 %	4.643	8,41	4.588	8,31	8,2	4.600	560,0
Popovača	1.784,0	50 %	11.822	6,63	11.383	6,38	6,5	11.700	1.790,0
Sunja	2.799,3	40 %	12.309	4,40	8.449	3,02	3,2	9.000	2.800,0
Topusko	ne postoji PPO		6.824	-	1.552	-	5,0	3.600	720,0
Velika Ludina	532,7	40 %	2.869	5,39	2.877	5,41	5,4	2.900	540,0
u k u p n o	32.348,8	45 %	251.093	7,76	191.070	5,91	6,3	213.000	33.820

napomena : **

Podaci za izradu novih dokumenata prostornog uređenja predstavljaju tek okvirnu preporuku jer su demografske procjene rađene na temelju podataka iz 1991. godine i prema procjeni stanovništva za 1999. god.

Kako se, vezano na demografske i društvene promjene, ukidanje društvenog vlasništva, te očekivani razvoj malih i srednjih poduzeća na području Županije očekuju novi zahtjevi za gradnjom stambenih i gospodarskih sadržaja, Prostornim planom Županije utvrđuje se preraspodjela građevinskih područja na način da se, zadržavajući ukupnu površinu građevinskog područja, zadovolje sljedeći uvjeti:

- povećanje građevinskih područja u demografski aktivnim naseljima, te njihovo smanjenje u naseljima s negativnim demografskim pokazateljima;
- uključenje postojećih izgrađenih poteza u građevinsko područje gdje god je to moguće;
- utvrđivanje provedbenim odredbama smjernica za rekonstrukciju i nadogradnju postojećih zgrada izvan građevinskih područja;
- sustavno uvažavanje svih uvjeta za ograničenja građevinskih područja (klizišta, strma područja, zemljišta nedovoljne nosivosti, plavljena područja, zone intenzivne poljoprivrede, oranice 1. i 2. kategorije, postojeći i planirani prometni i infrastrukturni koridori, šumsko zemljište, zaštitni pojas spomenike prirodne i kulturne baštine, vrhovi uzvisina, zaštita vodocrpilišta, zaštita okoliša, zaštita koridora u kojima je posebnim gradskim odlukama zabranjena gradnja i sl.);
- planiranje gospodarskih zona u područjima koja je moguće kvalitetno opremiti prometnicama i komunalnom infrastrukturom;
- u ukupnom odnosu površine građevinskog područja ne povećati, već samo preraspodijeliti na drugi način, u skladu sa stvarnim potrebama na terenu.

Osnovama korištenja i zaštite prostora (bivše) Općine Vrginmost izvršena je detaljna analiza građevinskih područja naselja, te su su temeljem toga dane smjernice za daljnje planiranje koje će se uvažiti ovim Planom:

- ne predlaže se značajnije povećanje općinskog središta Gvozda
- ostala naselja se ne smiju širiti na kvalitetna poljoprivredna i šumska zemljišta
- zadržavaju se zone postojećih proizvodnih djelatnosti; mogućnost lociranja novih i proširenja postojećih ne smije biti na uštrb kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina
- kao zaštita značajnih poljoprivrednih površina koje se prostiru uz vodotoke (Trepča, Čemernica, Perna, Kupa) planira se melioracija i izgradnja obrambenih nasipa
- postojeći šumski kompleksi se zadržavaju. Nužno je racionalno gospodarenje šumama kao i pošumljavanje pogodnih lokaliteta.
- zaštićeni su objekti prirode na prostoru Blatuše i u dolini Kupe. Daljnjom valorizacijom prostora moguće je predložiti i nove lokalitete.
- područja eksploatacije mineralnih sirovina mora pratiti odgovarajuća prostorna i ekološka dokumentacija.

Naselje Gvozda – lokacija predviđena za gospodarsku namjenu

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Budući razvoj na području Općine Gvozd biti će prvenstveno usmjeren na razvojno i demografski atraktivnija područja. Odabirom ograničenog broja naselja s prioritetom u razvoju omogućiti će se :

- osiguranje prostora za širenje stambenih i radnih zona;
- otvaranje novih radnih mjesta u poljoprivredi, proizvodnji i uslugama u jačim gravitacijskim središtima;
- unapređenje standarda naselja (društveni, obrazovni, rekreacijski sadržaji);
- optimalizacija prometnog povezivanja (cestovne prometnice, javni prijevoz);
- kvalitetno opremanje komunalnom infrastrukturom;
- zaštita okoliša i ambijentalnih vrijednosti.

Ciljevi razvitka komunalne infrastrukture su :

- gradnja lokalne cestovne mreže u planiranim urbanim područjima;
- razvijanje ostalih infrastrukturnih sadržaja koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak;
- iskoristivost sustava komunalne infrastrukture na lokalnoj razini;
- na najmanju moguću mjeru smanjiti nepovoljne utjecaje komunalne infrastrukture na stanje okoliša (izgradnjom cjelovitih sustava odvodnje i obrade otpadnih voda);
- osiguranje prostornih i tehnoloških pretpostavki za postupanje s otpadom.

Naselje Kozarac